

DOMOLJUB

Izdaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 35.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1915.

Leto XXVIII.

Mir.

Sv. Oče je zopet povzdignil glas kakor lausko leto, ko je povzel zadnje molitev umirajočega Pija za mir. Naj bi že prišel blaženi mir! Dosti je krvi, dosti bede, dosti gorja! »Strašno odgovornost,« pravi sv. Oče, »si nalagajo tisti, ki hočejo le vojsko. Saj je kaka druga pot, da bi se prepričali poravnali!«

Ali bo glas sv. Očeta imel odmev? V milijonih src gotovo, a če tudi tam, kjer se vojske odločujejo, kdo ve. Nič še ne kaže, da bi kmalu učakali mir. Rusija je sicer močno oslabiljena, a Rusija ima neizmerno kraje in se še dolgo, dolgo lahko umika, ne da bi bila popolnoma premagana. Italija nikamor ne more — tri mesece je že, kar je izdajalsko posegla v vojsko, a je kljub svoji veliki premoči še vedno tam, kjer je bila početkom vojske — vendar tudi vojska z Italijo ne bo kmalu končana. Če naši začno prodirati, bodo vendar le mnogo časa potrebovali, da stro vsak odpor. Tudi Francoska in Angleška s a še nepremagani. Poleg vsega tega je še negotovo, kaj bo storil Balkan. Če bi se sovražnikom posrečilo pogovoriti razprte balkanske države in jih pognati v vojsko zoper nas, bi se zopet vojska zelo zavlekla. Bati se je tedaj, da bomo tudi še letos prišli z vojsko v zimo.

Vdati se moramo in storiti, kar moremo, da olajšamo sebi doma in v tujini na bojiščih hude težave, ki jih naklada vojska. Olajšamo jih pa z vdanostjo v božjo voljo, s pogumom, z zupanjem, z usmiljenjem in medsebojno pomočjo. Bomo pa potem tembolj vedeli, kaj je božji mir, in ga bomo bolj cenili in bolj ljubili! Sv. Oče je tako lepo rekel: »Da bi se že oglasilo angelško peje: slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!« Zares, blažen tisti

dan, ko se bo razlegel po zemlji veseli glas: mir, mir!

Naši vojaki se vojskujejo za ta mir, mi molimo zanj. Moliti moramo, pravi sv. Oče, da bi Bog dal tudi vladavcem misli miru. Listi so pisali te dni, da se je naš cesar Franc Jožef s posebnim pismom zahvalil sv. Očetu za ves njegov trud za mir. Če bi tudi drugi vladarji tako mislili kakor naš cesar, bi bil gotovo kmalu mir. Vsak človek je že moral uvideti, da se naše cesarstvo ne da kar tako zmleti, kakor so upali sovražniki. Rusi in Srbi so mislili, da se bodo slovanski narodi v Avstriji spuntali in tako armado raztrgali. Potem bi bilo seveda Avstrijo lahko premagati. Računali so pa s tem, ker so videli, kako so hoteli nekateri slovanske narode izpodriniti, jih potlačiti in jim odreči naravne pravice. Ko bodo videli Slovani, so si mislili, da stojimo mi za njimi, bodo vstali in šli z nami proti zatiravcem. Ne moremo tajiti, da bi bil kak drug narod gotovo tako storil, in če bi to presojali zgolj sebično politično, kakor navadno delajo novodobni politiki in državniki, bi bilo proti temu težko ugovarjati. Politiki in državniki našega časa se pri takih stvarih vprašujejo samo, ali jim bo koristilo ali ne. Če se jim zdi, da bo koristilo, se stvari lotijo, pa naj bo sicer po krščanskih naukih dobra ali slaba, pravična ali krivična. Svojo korist imenujejo »interes«, zato tolikokrat beremo, da ta in ta država mora to storiti, ker tako zahtevajo njeni interesi. S tako politiko je svoj čas Sardinec oropal svetega Očeta in izgnal Avstrije iz Italije. S tako politiko so Angleži podvrgli Bure, Amerikanci vzeli Špancem Kubo in Filipine, Grki in Srbi ugrabili Bolgarom Macedonijo. Po taki politiki je seveda »punta« celo nekaj lepega, kadar gre za narod in domovino. A mi katoli-

čani — naj nam bo to v časnem oziru vedno dobro ali ne — tako politiko studimo. Mi pravimo, da je taka politika navadno roparstvo, le zavito v lepe besede. Nam je tudi v politiki poštenje, zvestoba, pravičnost — prvo. Zato so se Rusi in Srbi nad nami zmotili. Mi se nismo uprli cesarju, ko nas je klical na vojsko zoper Ruse in Srbe, ki so tudi Slovani. Mi smo cesarju prisegli zvestobo, Avstrija je naša domovina, cesar je naš vladar, naša vera je terjala od nas, da smo šli, kamor nas je klical braniti dom in cesarja. In šli smo. S tem pa kakopa nismo odobrili tega, kar so počeli v Avstriji nekateri ljudje. Nasprotno! Ker smo mi pokazali, da smo zvesti cesarju in Avstriji tudi v najtežjih dneh, zato po pravici pričakujemo, da bo tudi Avstrija zvesta nam, da nas bo branila vsakega nasilja in krivice, da nam bo bramba svobode in pravice. To smemo upati in moramo upati. Pregrdo bi se nam posmehovali sovražniki, če bi nas smel kdo v tisti Avstriji zatirati, ki smo zanjo prelili toliko krvi in dali toliko najboljših sinov!

Avstrije torej sovražniki niso premagali, ampak Avstrija gre od zmage do zmage. Zato bi pa bil mir tem lažji. Avstrija gotovo ne hlepi po tuji zemlji, a to hoče, da se spoštuje nje last. Naj bi se tedaj države in narodi spravili med seboj na podlagi medsebojnega spoštovanja. Uničiti se nobeden ne da. Vsak naj pusti drugemu, kar je njegovega, vsak naj spoštuje drugega, vsak naj v vsem svojem ravnanju varuje poštenje in pravice, pa bo mir. Že zadnjič smo navedli besede sv. Očeta o tej stvari. Ponoviti jih moramo še enkrat, ker se nam zdi, da so te besede kakor tisti svetopisemski »mane — tekel — fares«. »Če kak narod druge ponižuje in stiska«, je dejal sv. Oče, »tedaj podjarmljeni narodi drhteč pronašajo naloženi

jarm, se pripravljajo vedno na osvobodjenje in rod rodu zapušča žalostno dedščino sovraštva in maščevanja. Cvetoč in blažen mir je mogoč samo, če hočejo narodi drug drugemu dobro, če spoštujejo med seboj drug drugega pravice in čast!

Mene — tekel — fares! Če kak narod, kaka država noče tega, kar oznanja v svoji ljubezni do narodov sv. Oče, tedaj ni vredna blaženega miru, in božja pravica ji bo dala v delež vojsko in razdejanje!

O šoli.

Naučni minister, ki ima šole naše države pod seboj, se je nekaj pametnega domislil. Izdal je razglas, ki v njem pravi, da pri nas mnogo preveč fantov, — zadnja leta tudi deklet — tišči v gimnazije, in da je to na vse strani slabo. Čim več je gimnazij, tem več je ljudi, ki silijo v državne službe. Uradništvo se zavoljo tega neprijemno množi, drugod pa večjih moči primanjkuje. Prevelikemu številu gimnazij je predvsem vzrok notranji boj med narodi. Kjerkoli dobe Čehi, Slovenci, Hrvatje kako gimnazijo, jo hoče brž tudi Nemec ali Lah, če je tudi ne potrebuje. Enemu se dovoli, ker mu je potrebna, drugemu pa, da se ustreže njegovi želji po gospodstvu. Na Češkem in v Galiciji je sorazmerno največ gimnazij; za vsako češko nemška, za vsako rusinsko poljska! Po ti nespametni licitaciji smo prišli tako daleč, da študentje, ki imajo vseh osem šol in maturo za seboj, tavajo v revščini za kakim delom; oglašajo se za financarje, dacarje, da celo za železniške delavce.

Za državo in za gospodarsko življenje sploh je ta reč sila nevarna in škodljiva. Zato pa naj velja načelo, da naj bo gimnazij samo toliko, kolikor se jih res potrebuje, in da naj starši svoje otroke dajejo predvsem v strokovne šole, — obrtne, trgovske, kmetijske, gospodinske. Ljudi, ki kaj znajo, je povsod treba, in povsod se takim obeta dobrega kruha. Koliko so ga nam odjedli Lah, ker je pri nas v stavbarstvu in zidarstvu takorekoč sam samouk! Koliko tujcev živi v naši državi v boljših službah pri obrtu, v bankah in v trgovini. Priložnosti za strokovno izobrazbo imamo. V Ljubljani je obrtna šola, tam in v Trstu trgovska, na Grmu in v Št. Juriju na Štajerskem kmetijska; več gospodinskih je ustanovljenih.

Letos seveda, dokler ne neha vojska, ni s temi šolami nič; učitelji so v vojaški suknji in šolske prostore rabijo ranjenci in vojaki. Zato je pa čas, da premišljamo o tem in začnemo po vojski nova pota.

Tudi z ljudskimi šolami bodo letos težave. Kakor je gotovo potrebno, da se za otroke, ki jih starši doma rabijo za delo, ohranijo polajšave, ki so se vdomačile v lanskem šolskem letu, tako je pa na drugi strani treba, da se za vse druge otroke zagotovi šola, in da se tudi silijo k rednemu šolskemu obisku. Mladina mora pomagati doma, kjer manjka mož in fantov, toda podivjati nam ne sme in pohajkovanja se ne

sme naučiti. Krajne šolske svete čaka velika in važna naloga, da vse to uredi in s primernimi predlogi stopijo pred druge oblasti.

Kaj s sadjem?

Letos se obeta pri nas mnogo sadja. Dragoceni zakladi so v njem in vsi smo dolžni skrbeti, da se bodo dobro uporabili. »Domoljub« ni bil zadnji, ki je že lani opozarjal naše ljudstvo na sadje in ravno na njegov nasvet se je sadja zelo mnogo posušilo in s tem se je preskrbel za čez leto dober živež.

Sadja, zlasti jabolk, je letos precej več, nego lani. Treba je misliti, kako in kaj ž njim. Ljudje bodo gotovo tudi letos pridno sušili; ker je vino drago, se bo stlačilo brez dvojbe več mošta, nego druga leta. Ostalo bo pa še dovolj za prodaj.

Kupcev ne bo manjkalo. Goriška in velik del južnih Tirol ne bosta letos mogli s svojim sadjem na trg; tam je vojska in nekaj zemlje ima Lah zasebene. Tudi cena bo letos gotovo ugodnejša od drugih let. Zato se obračamo na naše ljudstvo, naj s tisto skrbjo, s katero je obdelalo v sedanjih težkih časih svojo zemljo in s pridom spravilo poletne pridelke, tudi sadje spravi in uporabi brez škode zase in za splošnost. Kupčija s sadjem je bila pri nas doslej z malimi izjemami zelo preprosta. Trgovci so kupovali sadje in ga vse vprek prodajali za mošt; samo tuptam — sem spada seveda v sadjarstvu in v sadjarski trgovini napredna Vipavska — je šlo iz dežele tudi namizno sadje. Lepih in dobrih vrst imamo; to naše premoženje se je pa doslej zelo slabo uporabljalo. Krenimo letos na drugo pot! Skrbimo, da postavimo letos čimnajteveč obranih in izbranih zimskih namiznih jabolk na trg.

Obrana jabolka! Brez obiranja ni mogoče vpeljati kupčije za namizno sadje. Otreseno sadje se pokvari in četudi se na sadju izprva nič ne pozna, se prav gotovo pokažejo otiske kasneje; sad ni trepežen, začne kmalu gniti, propade in okuži še drugo. Posodo, v katero obiraš, obloži s papirjem, cunjami ali slamo in najboljšje je, če sadja potem nič več ne prekladaš, nego ga v posodi — košari ali zaboju, ki si ga vanjo ob obiranju vložil, pošlješ naprej. Pri tem skrbi, da naložiš sadje tako na tesno, da se ne more premikati. Par prstov naj bodo jabolka v zaboju naložena nad rob, da potlej s precejšnjo silo pritisneš pokrov in ga zabiješ.

Izbrana jabolka! Drugod, kjer je trgovina z namiznim sadjem lepo uravnana, razložijo od ene in iste vrste po velikosti več razredov, — celo do osem. Do te spretnosti je pri nas še daleč. To pa se mora v vsakem slučaju zahtevati, da so v eni posodi samo ene vrste jabolka. Drugače ne boš trgoval z namiznim sadjem, ki ti vendar splošno vrže dvakrat več, nego mošt.

Maršal Radecki.

Veliki moške ne umrjejo. Dela, ki so zanj žrtvovali moči svojega življenja, ne uniči smrt, ampak ostane kot dragocena zapuščina potomcem. Ti pa imajo dolžnost, da posnemajo svetle zglede svojih prednikov.

Tako je tudi naš presvetli cesar v vsem oklicu meseca maja, ko je hotel svojim narodom viliti poguma za vztrajanje v težkih dneh, opozarjal na blesteči zglede onega moža, ki si je uprav na italijanskih tleh priboril nevenljivo slavo za blagor domovine: in ta mož je oče Radecki.

Slavni vojskovodja Radecki je bil pač velik junak-strokovnjak, obenem pa tudi odkrit in prepričan katoličan. Vedel je, — tako ga je bila naučila že njegova mati — da bo le tisti postal in ostal hraber vojak, ki ohrani najprej zvestobo svojemu nebesnemu Gospodu.

Značilen za Radeckijevo versko prepričanje in čutenje je sledeči pogovor med njim in med njegovim vojnim škofo.

Radecki je začel:

»Meni je prav všeč, če so moji vojaki verni in če po veri tudi žive. Samo veri jih more krepiti in utrditi, da bodo izvajali svoje težke dolžnosti, da se bodo docela vdali v voljo Najvišjega, da se jih ne bo oprijelo mišljenje rverskih strank.«

»Prevzvišenost!« pravi nato škof. »Ti ste s svojimi slavnimi zmagami mnogo pripomogli, da se bo ohranil red v Evropi in da se zatire prekucija.«

»Na zunaj že,« odgovori pritrdjevalni smehljaje maršal: »znotraj pa se smujejo prekucijske misli še naprej. Saj Vam je znana zgodba onega vajenca na ladji, ki je v svoji zlobnosti spočel satanski naklep, da bo naskrivnem zavrtal ladjo, ker se je hotel tako maščevati nad moštvo, ki se trdo z njim ravnalo. Čimvečkrat je bil topen, tembolj je rastla maščevalnost v njem. Toda nevoljo je sproti požiral, zahajal je obenem skrivaj v notranjščino ladje ter se trudil, da izvrši svoj naklep. Vsak dan so bili njegovi strahovalci bliže usodepolni trenutku. Naklep svoj je hotel zlobno izvršiti, ne ob viharjem morju, marveč ob priliki, ko bodo vojaki zbrani pri veseli svečanosti. Takrat smukne na dno, prebije zadnjo oviro; voda udere v ladjo in čez nekaj časa izgine ladja v valovih.«

Tako, pravi maršal, se mi zdi tudi silneno sedanjih držav. Na zunaj vojaki že vzdržujejo red, toda notranji temelji države se majejo; tu pa more pomagati le navedena moč: sv. Cerkev po duhovnikih. Duhovniki in vojaki se morajo medsebojno podpirati. Vojaščina je za to, da varuje notranji red, duhovščina pa, da ohrani navedeni red. Vojaki in duhovniki spodbujajo skupaj, kakor duša in telo.«

»Lepa misel,« de škof ves navdušen. »Pa je res precejšnja podobnost, če primerjamo vojaško in duhovniško službo. Ti harkor oni obljubijo pokorščino, vsem je povelje nekaj vzvišenega, tu in tam vlada medsebojna vzajemnost. »Ordinacija« se imenuje obred, ki se z njim podeli duhovniško posvečenje, »ordre« ali »komandno« je povelje, ki se mu vojak brezpogojno pokori, red vzdržujejo ti in oni, red je

odlika, ki se podeljuje za častno obnašanje, in znamenje za to je križ.

»Da, križ in meč«, nadaljuje Radecki, »so pomočki sedanjega časa.

Glejte tam-le onega moža, ki hiti med množico v mesto, Duhovnik je. Eni se mu bližajo s spoštovanjem in ga pozdravljajo, drugi se zanj še ne zmenijo, ali ga pogledujejo celo z zaničevanjem. Tiho, samotno je njegovo življenje, a posvečeno je delu, pred vsem pa pouku o velikih idejah krščanstva, posvečeno tolažbi bolnih, pomoči umirajočih.

Pa poglejte tudi drugega preprostega moža, ki se je pomešal med množico, Vojak je. Večina se zanj ne zmeni; gre, da izvrši ukaz svojega višjega. Oba, duhovnik in vojak sta obljubila strogo pokorščino v izvrševanju svojih dolžnosti, samozatajevanje in žrtvovanje do smrti.

Ali se je čuditi, če so moža, ki ga je navdajal pravi krščanski duh, odkrito krščansko mišljenje, vsi tako globoko spoštovali? Iz ljubezni do Boga, ki se je v nji odlikoval, so izvirale lepe čednosti, radi katerih ga se sedaj slavimo, zlasti pa: Bogu vdana zvestoba, vojaška spretnost, ljubezen do ubogih in do bolnikov.

Nujna prošnja.

Letošnja sadna letina bo obilnejša kakor se je mislilo spomladi. Po mnogih krajih se sadno drevje šibi in lomi pod težo dragocenega bremena. Marsikdo je v skrbeh, kako bo spravil in obrnil v prid tolike množine sadnega pridelka.

Ko zahvaljujemo Boga za ta blagolov, ne pozabimo zlasti onih stotisočev naših rojakov-junakov, ki noč in dan tvegajo svoje življenje, da obvarujejo našo ožjo domovino pred navalom natega najhujšega sovražnika.

Prav posebno pa nam morajo biti pri srcu mnogoštevilni junaki, ki leže ranjeni po bolnišnicah. Sicer so prekrbljeni z vsem najpotrebnejšim, toda nepopolnih in osvežujočih sadnih pripravkov gotovo nimajo odveč.

Da se kolikor možno preskrbe naše vojaške bolnice s sadnimi izdelki, se tudi letos obrača podpisani odbor do vseh kranjskih sadjarjev z nujno prošnjo, da darujejo majhen del tega pridelka v namen, da se konservira in potem oddaja v vojaške bolnice v Ljubljani. Sadne konzerve se bodo dajale, če bi jih bilo dosti, na razpolago tudi vojaški oblasti, da jih vpelje morebiti tudi pri preskrbovanju vojaštva na fronti.

Za konserviranje v našem slučaju je sposobno vsako sadje. Kar kdo lažje trpi, tisto naj daruje v omenjeni blaginjen namen.

Čebelarje, ki morejo odstopiti nekoliko medu, prosimo, da ga prilože taki sadni pošiljatvi. Med bi nujno rabil za ukuhanje namesto sladkorja.

Vinogradnike še posebej prosimo, da grozdje, to se bo izdelalo v grozdni

sok, ki je posebno priporočljiva pijača za težko ranjene.

Večje posestnike prosimo, da odstopijo toliko sadja, da bo za večjo ali manjšo samostojno pošiljatev, ki naj jo samostojno odpravijo po pošti ali železnici na spodaj označeni naslov.

Iz darov manjših posestnikov pa naj se napravijo zbirke, ki se potem odpošljejo skupaj v večji posodi.

Gg. duhovnike, učitelje in druge požrtvovalne osebe po deželi prosimo, da potom šolske mladine ali na kakoršenkoli drug primeren način pospešujejo nabiranje sadja po svojem okolišču.

Sadje naj se pošilja kolikor mogoče v zabojih; kjer bi pa teh ne bilo mogoče dobiti, naj se uporabljajo koši ali v najskrajnejši sili tudi vreče, seveda samo za trda zimska jabolka.

Vse pošiljatev naj se vpošljejo na naslov: »Gospodinska šola pri čč. uršulinkah v Ljubljani.«

S pošiljanjem naj se prične s 1. septembrom.

Pošiljatev naj se po možnosti frankirajo. Le kjer ni mogoče utrpeti voznine ali poštne, naj se pošlje blago nefrankovano.

Odbor za nabiranje sadja za ranjence.

V Ljubljani, 25. avgusta 1915.

Fran Povše,

komerc. svetnik, predsednik c. k. kmetijske družbe kranjske, državni in deželni poslanec.

M. Humek,

deželni sadjarski učitelj.

Posnetek

iz poročila o uporabi od kranjskih sadnih producentov darovanega sadja v svrhu konserviranja za ljubljanske vojaške bolnišnice.

Gospodinska šola pri čč. uršulinkah v Ljubljani je prejela v jeseni 1914 vsega skupaj surove teže 45.000 kg raznega sadja (največ češpelj). Ako računamo 20% tare (posoda, druga embalaža, pokvarjeno sadje itd.), ostane čiste teže 36.000 kg surovega sadja.

Od tega se je precejšnja množina (okoli 58 zabojev) oddala v druge zavode, ker se ni mogla sproti konservirati.

Večji del pa se je izdelal doma in sicer večinoma v sadno mezgo (povidl), v suho sadje, marmelade, kompote i. dr. Ukuhanje, sušenje itd. je trajalo nepretrgoma od 10. septembra do 15. dec. 1914. Uporabljali so se vsi razpoložljivi štedilniki v zavodu in veliki bakreni kotli na prostem. Kolinska tovarna je poleg tega posušila za zavod veliko množino češpelj.

Pri konserviranju se je uporabilo čez 1000 kg. sladkorja. Vsi stroški za konserviranje so znašali čez 2000 K.

Konservirano sadje se je v veliki množini oddajalo deloma sproti v ljubljanske vojaške bolnice, deloma se je pa shranjevalo za poznejšo uporabo. Razdeljevalo se je potem celo zimo in

pomlad. Zlasti je prišlo spomladi in poleti vpoštev suho sadje. Zadnji ostanek zaloge se je razdelil pretečeni teden.

Vsega skupaj se je oddalo bolnicam okroglo 89.000 porcij v skupni vrednosti najmanj 10.000 K.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1915.

M. V. Chromy m. p.

voditelj gospodinske šole.

M. Humek m. p.

deželni sadjarski učitelj.

Pregled po svetu.

Laž na laž. Kadar se sovražnik sv. Cerkve na bojiščih prav ne sponaša, ali pa kadar nimajo kaj pisati več, se pa spravijo nad papeža. Te dni je izšel uradni škofijski list v Solnogradu, v katerem ondodni nadškof svojo duhovščino opozarja na lažne govorce, ki jih trosijo brezvestni ljudje okrog, češ, da je papež Benedikt XV. hujskal Italijo za vojsko, da je posodil italijanski vladi denar, da je blagoslovil italijansko orožje itd. Škof pravi: Te laži so ovržene že s tem, da framonstvo in vse kar je z njim v zvezi, papeža neprestano napada in grdi. Kljub temu se pa utegne tudi marsikak dober kristjan dati premotiti in zbegati, ko sliši take izmišljene laži proti papežu; zato — pravi solnograški škof — naj se ljudstvo pouči, kako se papež neumorno trudi, da bi se končali nesrečni boji med evropskimi krščanskimi narodi, koliko si je že prizadejal, da bi se začela mirovna pogajanja. Trud in mirovno delo papežev z odobravanjem priznavajo tudi nasprotniki sv. Cerkve. Framazoni, zakleti sovražniki sv. Cerkve in pravi povzročitelji sedanje vojske, hočejo splošno nevoljo narodov od sebe odvaliti in zvaliti na sv. Očeta ter tako povzročiti po krvavem svetovnem klanju — nevaren kulturni boj.

V Petrogradu se boje. Poročilo, da so obstreljevali Zeppelinovci notranji del Londona, je povzročilo v Petrogradu veliko razburjenja. Zaprli so že veliko državnih poslopij, javnih knjižnic, muzejev in cerkva. Dragocenosti so prepeljali v Moskvo. Dalje se poroča, da se carjeva rodbina z ozirom na slabo zdravje carice in ene njene hčerke preseli v nek po zdravnikih določen kraj.

Uprava Poljske — hoče biti pravična. Državni kancler Bethmann Hollweg je v nemškem državnem zboru dne 19. avgusta o upravi poljske dežele tole povedal: »Mi bomo zasedeno deželo upravljali pravično z uporabo domačega prebivalstva, kolikor bo mogoče, in izkušali zaceliti rane, ki jih je deželi zasekala Rusija.«

Nekaj narodnih pravic dobe tudi Slovaki in Romuni na Ogrskem. Ogrski ministrski svet se je nedavno bavil s temi vprašanji in sklenil ali vsaj obljubil, da dobe Slovaki vse tiste narodne pravice, ki so se dale oziroma obljubile Romunom.

Bolgarsko časopisje bere levite četverosporazumu. Bolgarsko časopisje je danes brez izjeme nastopilo za osrednji vele-vlasti. Listi opozarjajo sporazum štirih, da se je prepozno zbudila njegova ljubezen do tiste Bolgarije, ki jo je v dneh njene nesreče le zaničeval in zasmehoval. Bolgarija prav dobro ve, da so to nepričakovano ljubezen povzročili porazi Rusov na Ruskem-Poljskem. Izključeno je, da bi se ruska armada še enkrat ojačila po tej katastrofi.

Tajna posvetovanja. Blizu Pariza so se sešli angleški in belgijski kralji, predsednik francoske ljudovlade Poincaré ter generala French in Joffre na važno vojaško posvetovanje. Kaj bodo neki skuhalili?

Meja proti Romuniji zaprta. Iz Stockholma sporočajo, da je Rusija vsled zahteve velikega kneza Nikolajeviča zaprla vse meje proti Romuniji.

Amerika ropoče. Iz Washingtona se poroča, da so bili dostavljeni potni listi nemškemu veleposlaniku grofu Bernstorffu da je bil odpoklican iz Berolina veleposlanik Gerard in da nameravajo sklicati kongres, ki naj bi se posvetoval o mobilizaciji armade in mornarice, če bi nemška vlada ne izjavila, da je bil neopravičeno napaden parnik »Arabic«. Na »Arabicu« so bili potopljene tudi celi trije Američani, zato tak ogenj. Angleži pravijo, da je bila ladja torpedirana, drugi trde, da je zadela na mino. Potopljene parnik »Arabic« je vozil med drugim 2173 zabojev krogel, 4000 zabojev patron, 106 avtomobilov, 59 aeroplanov, 185 bal bombaževine, 377 sodov olja.

Za enkrat bo. Turški finančni minister je naznanil, da so pogajanja med Turčijo in Bolgarijo z ugodnim uspehom končana. To se pravi, da Turčija prostovoljno odstopi Bolgariji ono ozemlje, po katerem teče železnica do morske luke Dedeağaç. Če bo to držalo, je izključeno, da bi Bolgariji sprejela rusko ponudbo o Macedoniji in napadla Turčijo.

Grčija je med dvema stoloma. Na Grškem je imenovan zopetnim ministrskim predsednikom prijatelj četverosporazuma Venizelos. Izbral si je vse svoje stare ministre, razen vojnega ministra Dangelisa, ki je sedaj kraljev zaupnik. Venizelos je baje moral kralju obljubiti, da bo varoval nepristranost Grčije, ki pa je lahko četverosporazumu prijazna, in da ne bo odstopil (Bolgariji) grške zemlje.

Vsakemu svoje. V nemškem državnem zboru je pripravljala komisija s 15 glasovi proti 3 sklenila, naj se črta oni jezikovni paragraf, ki je zabilanjal na shodi drugih jezikov, nego nemški. S tem hočejo Nemci (v nemški državi) poplačati zvestobo pruskim Poljakom, ki so jo pokazali v sedanjih svetovni vojski.

V Srbiji je skupščina s 103 glasovi izrazila vladi zaupanje in ji v macedonskem vprašanju dala prosto roko; 24 glasov je bilo nasprotnih. Po vsem soditi bodo balkanske države kljub hudemu pritisku ostale nevtralne, ako pritisk četverosporazuma ne bo prevelik.

Svetovna vojska.

Rusi izgubili zopet tri trdnjave: Kovel, Brest-Litovsk in Olito. — **Odbiti napadi Rusov ob besarabski meji.** — **Rusi poraženi ob Zlati lipi; ruske čete se umikajo na 250 km dolgi črti proti zadnjemu trikotu svojih trdnjav.** — **Hudi boji ob Boycu in tolminskem območju.** Vsi napadi odbiti. — **Trije ponesrečeni poizkusi Italijanov na Griže-Brdu.** — **Napad našega letalca na orožarno v mestu Brescia.** — **Italijani izpraznili otok Pelagruž.** — **Desetdnevni artiljerijski boji na planoti Lavaronne ob tirolski meji za Italijane brez vidnega uspeha.** — **72 bojnih ladij pred Dardanelami.**

RUSKO BOJIŠČE.

Avstrijske čete so 23. avgusta zasedle Kovel. Kovel je mesto, ki leži v močvirnatih guberniji Volinju ter ima 30.000 prebivalcev. Od znanega mesta v severovzhodni Galiciji Sokala do Kovele (proti severu) je kakih 60 km. Tu je važno železniško križišče. Železnica pelje proti zahodu v Ljubljino, proti jugovzhodu v trdnjavo Rovno, proti vzhodu v Kijev, proti severu v Brest Litovsk.

Brest Litovsk — padel. Kdo bi bil pričakoval! Mislilo in govorilo se je, da te trdnjave sploh ni mogoče osvojiti, ker je tako umetno in naravno z močvirji utrjena, da ni moč blizu. Toda šlo je. 25. avgusta je ogrska deželna bramba predrla jugozahodno ležeči obrambni pas in padla poleg stoječi utrdbi v hrbet. Zahodnogališka, šlezijška in moravska armadna pehota je istočasno z naskokom zavzela fort južno od trdnjave; nemške čete so se pa polastile treh utrdb na severozahodni fronti. Medtem so zavezne čete potiskale sovražnika tudi v gozdnatem in močvirnem ozemlju jugovzhodno od mesta nazaj. Severno od mesta Kovele je pa pritiskala konjenica in vrgla zadnje ruske čete pri Višvi.

Rusi beže proti mestu Minsku in Pinski. Ostanek carjeve armade je prisiljen, da se umika proti Minsku (na črti proti Petrogradu), deloma pa naravnost proti vzhodu, kjer je sredi močvirja mesto Pinsk z okroglo 30.000 prebivalci. — Še en trdnjavski trikot je ostal Rusom, namreč Mihajlograd (Lucek), Rovno in Dubno ob avstrijski meji vzhodno od mesta Brodyja.

Hud odpor pri trdnjavi Brestu-Litovskem. Ruska bramba je bila v silno težavnem položaju. Železniške zveze so bile zasedene po zaveznih četah; prosta je bila samo ena glavna in ena stranska železniška proga proti vzhodu v Pinsk. Poleg trdnjavske posadke so se nahajali v mestu še glavni deli armad, ki so se umaknile iz dosedanjih po naših četah osvojenih postojank. Nakupičilo se je toliko vojaštva, beguncev in trena, da jih ni bilo moč odpravljati dalje. Umevno, da so se ruske zadnje čete ustavljale z nadčloveško

vztrajnostjo in trdovratnostjo. Kljub temu je bilo jasno, da se odpor zlomi v kratkem, kar se je tudi zgodilo.

Tako je padla tista trdnjava, ki naj bi bila služila kot glavno oporišče za novo razvrstitev ruskih poraženih armad. Kakšna usoda čaka sedaj rusko vojsko, se bo pokazalo kmalu.

Zavezniška bojna črta se je zdaj skrajšala za 400 km, kar nekaj pomeni.

Trdnjavo Olito zasedle nemške čete. V Kurlandiji se boji nadaljujejo. Jugovzhodno od Mitave, kakor tudi vzhodno od Kovna proti Vilni so bili krvavi spopadi, ob katerih je bilo ujetih 2450 Rusov in zajetih več topov. Trdnjavo Olito na reki Njemen južno od Kovna so morali Rusi izprazniti.

Umikanje ruskih čet iz vzhodne Galicije. Naše v vzhodni Galiciji stražeče armade so 27. avgusta prodrle rusko, močno utrjeno fronto ob Zlati Lipi, in sicer vzhodno od Przemyslanija in zahod. od Monastercyska. Med Gologorijem in Brzezanjem so zasedene ruske postojanke v obsegu 30 km. Protinapadi ruskih čet so bili zastojni. Naši so ujeli čez 10.000 ruskih vojakov. Rusi so se nato jeli umikati na celi črti, ki sega od Dnjestra do mesta Vladimira Volynskega. Umikanje ima namea kriti in varovati trdnjavski trikot vzhodno od Galicije: Mihajlograd—Rovno, Dubno.

Na besarabski meji je bil sovražnik večkrat odbit in se je moral umakniti v svoje postojanke. Vendar pa se čuje, da nameravajo Rusi v tem ozemlju začeti z večjo silo. Po drugi plati se pa čuje, da izpraznjujejo tudi vzhodni del Galicije, t. j. gališko gubernijo Tarnopol.

Rusi imajo japonske topove. V noči od 19. na 20. avgust je bil blizu bukovinske meje srdit boj. Med Rusi je nastala velika zmešnjava; naši so se polastili mostva v dveh strelskih jarkih. Ruski topničarji, ki so uporabljali japonske kanone, so morali prenehati s streljanjem, ker jim je zmanjkalo streliva.

50.000 granat vsak dan. Japonska se je baje zavezala, da bo dajala Rusiji od 1. septembra dalje po 50.000 granat na dan. Med Vladivostokom in Irkutskom je zgrajena posebna železnica za prevažanje municije.

Še dosti ljudi. V Rusiji je bil dne 14. avgusta izdan cesarski ukaz, s katerim se vpoškljuje zopet 2 milijona vojaških zavezancev pod orožje.

14 močnih trdnjav, ki so jih Rusi zidali in utrjevali desetletja, je padlo v dobrem mesecu. Zavzete so bile sledeče trdnjave: Ostrolenka 20. julija, Rožan 23. julija, Putusk 24. julija, Ljublin in Holm 31. julija in 1. avgusta, Varšava 5. avgusta, Ivangorod 5. avgusta, Sežrže 8. avgusta, Lomja 10. avgusta, Kovno 14. avgusta, Novo-Georgijevsk 20. avgusta, Osovičec 23. avgusta, Brest-Litovsk 25. avgusta, Olita dne 26. avgusta. Poprej že so si Nemci osvojili trdnjavo Litavo. — Zgodovina ne pozna enake vojske, v kateri bi tekom tako kratkega časa padla taka skupina trdnjav!

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Naša težka artiljerija deluje. Dne 22. avgusta so premagali naši topničarji na južnem krilu primorske bojne črte sovraž-

no topništvo ob izlivu Soče pri Sdobbi. Uničena je bila tudi neka obrežna baterija pri Solanetu. Enako je bila poražena vzhodno od Tržiča italijanska pehota, ki je izpraznila jarke in bežala pred ognjem naših topov.

Grobovi Italijanov ob Griže Brdu. Dne 23. avgusta je bila sovražna pehota, ki se je bila vgnezdila ob južnem robu Griže Brda (na odseku dobrdobske planote), prisiljena, da se je v ognju naših topov izselila iz svojih postojank, zapustivši mnogo mrtvih. Drugi dan so Italijani zopet pridrli proti Griže-Brdu, a tudi odšli s primernimi batinami. Enak izid je imel tudi tretji napad dne 26. avgusta.

Topovski boj pri Bovcu. Italijani poskušajo zdaj z enako trdovratnostjo kakor preje odoleni Soči, prodreti v ozemlje od Bovca do južno-tolmnskega območja v dolžini 25 km. Skoraj celo severno polovico tega oddelka tvori krnsko pogorje.

Vse zastoni. Dolgotrajni in hudi topovski napadi zadnjih dni na Mrzli vrh, ob Tolminu in Bovcu so se končali z izidom, ki ga označuje uradno poročilo: Napadi so

hitrosti. Kroglice vseh kalibrov so obsipale naše postojanke, alpski bataljoni in več pešpolkov je pa začelo napadati. Tirolski strelci in tirolske čete, kakor tudi gornje-avstrijska artiljerija so odbile vse navale. Sovražni napadi so se docela zrušili.

»Mraz je naš sovražnik« — tako trdijo italijanski planinci, ki hočejo udreti čez visoke prelaze na Tirolsko. Sneg je zapadel že sredi avgusta po visokih planotah, zato italijansko vojaštvo zahteva gorke obleke in odeje.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Štiri letala so izstrelili nemški vojaki pretekli teden. Letala so bila last francoske armade. Moštvo je večinoma mrtvo.

V Champaniji in na vrhovih ob Maasi so bile razstreljene francoske utrdbe. Severno od Arrasa so bili hudi artiljerijski boji, pri Souchezu in Neuville pa boji z ročnimi granatami.

To je moč! Nemčija ima na francoskem bojišču od morja pa do švicarske meje postavljenih 40.000 strojnih pušk. Na

prevoz v Avstrijo. Prišlo je 197 mož, med njimi 4 častniki, ki pripadajo raznim narodnostim. Sv. očetu, ki ima za to dobroto glavno zaslug, se je nemški državni kancelar (protestant) Bethman - Hollweg v državni zbornici dne 19. avgusta toplo zahvalil. Zraven je pa pridejal poslanec katoliškega središča dr. Spahn še to-le pohvalo: »Hvalevredno delovanje sv. očeta je g. državni kancelar že poudarjal. Vsi narodi so papežu za njegovo prizadevanje hvaležni. Mi se mu zahvaljujemo še prav posebno za njegovo mirovno delo, ki služi naše najtoplejše priznanje. Stališče, v katerem se nahaja sedaj sv. oče vsled vojnih razmer, je za bodoče nevzdržljivo ter nas sili, da premišljujemo, kako bi se zadeva mednarodnim potom uravnala in sicer tako, da bo ustrezno pravicam, dostojanstvu in nalogi papeštva.«

50letnico redovne obljube je praznoval dne 31. avgusta preč. g. P. Placid Fabiani, bivši frančiškanski provincial in priljubljeni spovednik v Ljubljani. Skromnega, neutrudnega delavca v vinogradu Gospodovem, pozna vsa Ljubljana, zlasti pa

Boj oklopnega avtomobila z letalcem.

Volčje jame — brambni pomočki v vojski.

biti zopet odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Vse postojanke v trdnih naših rokah.

Napad na mesto Brescia. Dne 25. avgusta je priletelo ob pol sedmih zjutraj neko avstrijsko letalo nad mesto. Štiri vržene bombe so napravile veliko razdrtjivo v tvornici pušk. Pet delavcev je bilo ubitih, 40 pa ranjenih.

Popihali so jo. Italijani so zasedeni otok Pelagruž popolnoma zapustili. Naše ladje in zrakoplovi so jim prizadejali toliko škode, da jim ondi ni bilo več obstanke.

TIROLSKO BOJIŠČE.

Napad italijanskih planincev na tonalsko sedlo. 23. avgusta je jelo več italijanskih bataljonov napadati na obeh straneh Tonalskega prelaza med Ortlerskim in Adamellskim pogorjem. Boj je bil trdovraten.

Ob visoki planoti Lavarone (južno-vzhodna meja od Tridenta) je 23. avgusta začela prodirati italijanska pehota. Ob tej priliki se je tudi deset dni trajajoči artiljerijski boj povzpел do najhujše ljutosti in

40 nemških vojakov pride že ena strojna puška.

NA MORJU.

Nemški čoln-potapljač povzročil opustošenja ob irski obali. Dne 16. avgusta je uničil neki podmorski čoln pri Harringtonu z ognjem iz topov ob irski obali ležečo bencolsko tvornico in peči za izdelovanje koksa. Zgradbe so se razrušile.

72 ladij pred Dardanelami. Anglija, Francija in Italija so zbrale, kakor izvemo iz sofijskih listov, 72 bojnih ladij pred Dardanelami. Italija se hoče torej najprej na ta način udeležiti boja proti Turkom. Iz tega je obenem razvidno, koliko je dati na uradne in neuradne izjave od italijanske strani, da Italija še ne nastopi dejansko proti Turčiji.

Tedenske novice.

Uspeh sv. očeta Benedikta XV. Po prizadevanju papeževem se je pričela izmenjava vojnih ujetnikov, ki so za vojsko nesposobni. Dne 18. avgusta je došel prvi

mladina, bolniki in duševni bolnostniki, ki v obilnem številu iščejo pri njem notranje tolažbe in miru. Bog ga naj ohrani še dolgo vrsto let v tako blagodejnem delovanju!

Umrl je 25. avgusta v bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji vpokojeni sežanski župnik č. g. Jožef Omers. Pokojni je bil rojen v Lahovčah. P. v m.!

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 26. avgusta 1915, štev. 22.920, o cenah, ki se jih je držati pri prodajanju slame. V sporazumu s c. in kr. 5. armadnim etapnim poveljstvom določa deželna vlada do preklica, da se pri prodajanju slame v deželi Kranjski naslednje najvišje cene za meterski stot ne smejo prekoračiti, in sicer: za stisnjeno slamo 7 K. za rahlo slamo 6 K. Prestopki te odredbe se kaznujejo, v kolikor ne prihajajo v poštev strožja določila §§ 14 do 19 cesarskega ukaza z dne 7. avgusta 1915, drž. zak. št. 228, po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 198, z denarjem od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. Ta odredba dobi moč z dnem razglasitve. V Ljubljani, 26. avgusta

1915. C. kr. deželni predsednik: Baron Schwarz, l. r.

Toča je pobila po več krañh na Koroškem: v Gospi Sveti, št. Tomažu pri Celovcu, Karazah, št. Jakobu v Rožu itd. Sicer dobra letina bo marsikje okrhana.

Doslej nepoznana cena. Ker usnjari sedaj potrebujejo mnogo smrekovega lubja, je cena poskočila od 4 K na 36 — pri meterskem stotu.

Vojska je, vojska. Ukani, ki so jih indale oblasti soper navijanje cen tudi na Kranjskem, odrejaajo, da se sme pri prodaji zahtevati le primeren dobiček; vsako odiranje in navijanje cen osobito pri trivilih, je seveda strogo prepovedano. S tem se hoče pomagati predvsem revnejšim slojem, ki semintja že res stradajo v pravem pomenu besede. Nekateri lastniki živil se seveda ne morejo sprijazniti s cenami, ki so določene in jim ne gre v glavo, zakaj bi svojih pridelkov ne prodajali dražje, ko bi jih lahko. V Ljubljani, kjer je toliko tujcev, bi šlo vse in še po višji ceni naglo izpod rok. Toda postava štiti tudi revne in hoče, da se tudi ti morejo prehraniti. Ako bi tega ne bilo, bi bila draginja še bolj neznosna in lakota neizogibna. Postava je stroga, zato je pa bilo pretekle dni že veliko oseb občutno kaznovanih, ker se niso ravnale po navodilih.

Mimogrede bodi omenjeno, naj se pred sodiščem v tozadnjih tožbah zahteva, da se o ceni izjavi kmetijski izvedenec. Ako prvi sodnik temu ne bi ugodil, se sme zahteva nasloviti na višjo instanco.

Družinska Pratika 1916 je ravnokar izšla. Dobiva se skoro v vseh trgovinah za ceno 28 vin, po pošti 5 vin, več. Razprodajalci dobe velik popust. Zahtevajte jo povsod!

Jabolka in slive so letos na Hrvaškem prav dobro obrodile. Tudi sicer ni slaba letina.

Tovariši vojak! Kdo ve kaj o Jožetu Matiaš, c. kr. domobr. pešpolk št. 4, 5. stot., 4. voj. vojn. pošta 48. Zadnjič je pisal lani 26. avgusta. — Njegovi materi Mariji Matiaš (Ratče 140, p. Belapeč) bi bilo zelo ustreženo, ako bi kaj izvedela o njem. — Pogreša se od meseca januarja Anton Dedman, 87. pešpolk, 2. komp., vojna pošta št. 13. — Obvestila želi in stroške povrne njegova žena Franciška Dedman v Savliah št. 10, p. Jezica pri Ljubljani. — Komur je kaj znano o družini vojaka Antona Repiča, ki je stanoval z ženo in dvema otrokoma pred vojsko v Italijo v Tržiču (Monfalcone) v poslopu predilnice, naj ustreže talužnemu možu in sporoči na naslov: Anton Repič, k. k. Lit. 5, 3. Feldkomp., Feldpost 48.

Razne novice.

Junaštvo štajerskih in primorskih polkov. Pri Černelcih na južnem bregu Dniestra blizu izliva Seretha so se štajerski in primorski polki 9. avgusta z naskokom polastili sovražne območja podobne postojanke, ki so jo Rusi do zadnjega trdovratno branili. Sovražnik je bežal čez reko; pri tem je bilo ujetih 22 ruskih častnikov, 2800 mož ter mnogo vozov. — Naši junaki 87. pešpolka so za to bili pohvaljeni od zbornega in divizijskega poveljnika. Polkovnik jim je rekel: »Vaš napad se po pravici prišteva med najlepše čine naše slavne armade in bo časten v njeni zgodovini. Kot junaki ste se borili; ponosen in srečen sem, da sem vaš poveljnik.«

Hrabri Tolminci. O prebivalstvu tolimskega okraja piše neki vojni poročevalec: »Junako se obnaša prebivalstvo. Večina se vedno vztraja in nam povsod najbolje služi; neustrašeno je in razborito. Tolminci zaslužijo v tej vojni poseben list slave.«

Na Solkanski most, ki tvori nad vodo lok 85 m (kakršnega nima noben kameniten most na svetu) so Italijani parkrat že streljali, a brez posebne škode. Ko so gradili most, ki nega celotna dolžina znaša 220 m, je bilo pri delu polno Italijanov, med njimi tudi italijanski inženirji, kar je splošno znano.

Nesreča. Nedavno se je peljal na dopust dragonec Janez Selih iz Vodice na Štajerskem. Ponoti se je pripeljal do postaje Št. Jurij ob. ž. žel. Vlak je ostal nekoliko pred postajo, zato je skočil z voza, misleč, da je že na postaji. V tem trenutku pridrvi mimo nagli in ga popolnoma razmesari. Na severnem bojišču mu je granata raztrgala konja, on pa je ostal nepoškodovan in je hotel po enem letu vojne službe iti na obisk k svoji ženi, a srečno svidenje mu je pokvarila in onemogočila nesreča.

Vsi hkrati. Na goriški bojni fronti so avstrijski topničarji na poseben način proslavili 85. rojstni dan presvitlega cesarja. Točno ob 1. uri popoldne so vse topove, ki se nahajajo na bojni fronti od izliva Soče do sinje Adrije, sprožili na italijanske postojanke. Ta mogočen strel iz tisočero topov je veljal proslavi cesarjeve 85letnice. Ko se je ogromen glas topov poleg, so pa zaigrale vojaške godbe ob celi bojni fronti veličastno cesarsko pesem.

42krat. Italijani so od 26. junija do 26. avgusta ravno 42krat napadli z vedmi ali manjšimi silami Dobrodoško planoto. Nih izgube v tem kratkem času pa presegajo vse izgube dolgotrajne vojne v Tripolitani. Italijanski ujetniki imenujejo Dobrodoške strmine »lačne stene«, ker so požrle že cele njihove polke. Naše izgube seveda tudi niso bile neznatne; največ jih je povzročilo topniško bombardiranje, nekoliko pehotni napadi; toda postojanke so ostale v naših rokah.

Prvo pismo nadškofa Sreotyckega. Rusi so Ivovskega nadškofa odpeljali v notranjost in sicer v mesto Kursk. Te dni je prišla prva njegova dopisnica v Avstrijo. Odposlana je bila 30. maja profesorju

Gregoriju Miketeju na Dunaj. Glasi se v prevodu: »Ljubi gospod profesor, Vaše dopisnice s podpisom . . . so te dni došle, Iskreno sem Vam hvaležen, ker ste se me spomnili in mi sporočili toliko važnih stvari . . . Zdrav sem; najhujše pa je, ker ne dobim nikakih obvestil. Dan, ko sem prejel Vašo karto, je bil zame praznik . . .«

Rusofili obsojeni. Večtedenska razprava pred divizijskim sodiščem na Dunaju zoper veleizdajalce iz Galicije, med katerimi je tudi državni poslanec Dimitrijev Markov in višji deželni sodni svetnik dr. Vladimir Kurylovic, je bila končana 22. avgusta. Vseh šest obsojencev je bilo obsojenih na smrt na vislicah.

Iz osvobojenega Lvova piše dr. A. — med drugim: 10 mesecev so prenašali avstrijski podaniki breme ruske invazije. Glavna naloga ruskih oblastnikov je bila v tem, da so širili in utrjevali šizmo, t. j. razkol, ki ga sami imenujejo pravoslavje. Hoteli so čimprej rusensko prebivalstvo zavesti v razkol in odtrgati od katoliške Cerkve. Po deželi so morali rusinski duhovniki dobiti dovoljenje ruskega carskega namestnika, če so hoteli izvrševati opravila duhovskega poklica. Ruski pravoslavni svečniki so se vgnezdili v vasi na ta način, da so ruske oblasti zahtevale od prebivalcev, naj glasujejo, če hočejo pripadati h razkolu, ali k grško-katoliški Cerkvi. V nekem kraju se je protivilo 200 posestnikov ruskemu pravoslavju, in samo 17 glasov je bilo za razkol. Kljub temu je moral katoliški župnik tekom treh dni zapustiti vas, na njegovo mesto je pa prišel Rus.

Tudi med Rusi so pametni ljudje, ki so tako ravnanje obsojali. Obrist grof Szeremetjev, ki je bil mestni komandant v Lvovu, je rekel pred svojim odhodom v Rusijo: »Mi smo kovali tukaj pravoslavje, dočim so drugi (Avstrija in Nemčija) kovali topove.«

2 milijona zlata. Nemci so zaplenili v osvojeni trdnjavi Novem-Georgijevskem dva milijona zlatih rubljev.

Zmeda v Petrogradu je nepopisna. Nemci so s svojim brodomem in s četami na suhem oddaljeni od Petrograda le za 350 km. Vlagatelji dvigajo denar iz bank. Tudi državni arhiv že prevažajo iz Petrograda v Moskvo pod pretvezo, da rabijo prostore za bolnišnico. Tudi vse zlato državne banke bodo spravili iz previdnosti v Moskvo. Radi nemirov je v Petrogradu proglašeno obsedno stanje. Veliko knjižnic, muzejev in cerkv so zaprli, dragocennosti pa odpeljali.

Nadomestilo za čaj. Za vojske zopet pridno nabirajo listje robidnega grma in perje rdečih jagod. Znano je, da služi oboje kot izborna nadomestilo za čaj, ki je obenem tudi zdravilen. Čaj iz robidnega listja priporočajo nekateri kot najboljšo zdravilo zoper vnetje slepica, ako se pravočasno uživa. Listje se mora nabirati ob suhem vremenu.

Italijanski »odrešitelji«. Teta bivšega dekana v Tržiču (Monfalcone) potrjuje, da so Italijani umorili dne 8. avgusta dekana Janeza Krena iz Tržiča. Dva dni nato je

počilo njegovi materi srce vsled žalosti nad strašno nesrečo. Dekan Kren je bil zelo izobražen duhovnik, izborni cerkveni govornik ter socialno delaven prijatelj svojih faranov. Po rodu je bil Furlan. Kaj se je pregrešil zoper »odrešitelje«, ni znano. Najbrž jim je bil preveč avstrijskega mišljenja.

Težave na Krnu. Naši stražniki na krnskih pečinah nimajo lahkega dela. Nevolja in besnost proti sovražniku jih vzpodbuja, da prenašajo najhujše težave s primerno potrpežljivostjo. Proti Italijanom pomagajo vojne izkušnje in bajoneti, le podnebja se vojaki težko navadijo. Noči v 2000 metrov visokih postojankah so ledeno mrzle. Ker voda ni užitna, jo donesajo mule in osli čez strmine v strelske jarke in v artiljerijske postojanke v sodih, ki drže 60 do 70 litrov. Posamezen mož potrebuje na dan najmanj en liter vode. Vodo, živeže in streljivo prinašajo v najvišje postojanke po cestah, ki so izpostavljene ognju sovražne artiljerije. Vojaki pripovedujejo med drugim: Najvažnejši za nas so zdaj okovani čevlji. Če bi jih ne imeli, ne vemo, kam bi prišli. Najstrašnejši so skalni drobcji, ki potrojiijo učinek granat, a hvala Bogu, Italijanom se ne godi boljše. Vsak ima, da se krije, s seboj vrečo, ki napolnjena s peskom najbolj varuje pred peškodbami granat in skal. — Nadporočnik M. Z. piše »Miru« o svojem življenju na Krnu: Ko je prišla pred kakimi 14 dnevi čisto gori do nas krog 2000 metrov visoko prva mula, je moštvo revico s tolikim veseljem sprejelo, da so ji ušesa poljubovali. Sedaj pa smo tudi res izredno dobro oskrbljeni s hrano. Zjutraj si kuhamo kavo, predpoldne pečenko, opoldan obed, od katerega si nekaj shranim za večerjo. Tudi sir, čokolado, razne konzerve itd. imam tupaam. Celo malinov sok, rum, pivo, vino dobim včasih. Torej, kakor vidite, se nam glede hrane jako dobro godi.

Ali je to že zadnje sredstvo? ... Švicarski listi prinašajo sledečo zanimivost: Rusko armadno poveljstvo je naznanilo v Rusiji ujetim avstrijskim Italijanom, da je pripravljeno poslati jih v Italijo, ako prisežejo in obljubijo, da se bodo vojskovali zoper Avstrijo. V Tomsku, kjer se nahaja čez 3000 ujetih avstrijskih vojakov italijanske narodnosti, sta se odzvala samo dva, katera sta obljubila, da se bosta bojevala na strani Italije zoper Avstrijo. Vsi drugi so pa raje ostali v ruskem ujetništvu.

Kje je prejšnji pogum? Iz Italije se poroča, da postaja v italijanski armadi vsled velikih izgub pri brezuspešnih naskokih na avstrijske postojanke vojna utrujenost vedno večja. Italijanski častniki morajo z lastnimi zgledi hrabrosti dajati poguma italijanskim četam, če hočejo, da vojaki zapustijo strelske jarke in gredo na naskok. Italijanski list »Corriere della Sera« piše, da je padel pod takimi okoliščinami tudi polkovnik Mario Roberto. S svežim in s spočitim polkom je prišel na bojišče in sam prijel za zastavo ter je s klici: »Avanti Savoia!« (»Naprej Savoija!«) zapustil kot prvi strelski jarek. Toda komaj je napravil nekaj korakov, je že padel zadet od krogle. Nato so zapustili trije vojaki strelski jarek, da priskočijo na pomoč svojemu polkovniku, toda tudi ti trije so

bili zadeti. Kljub temu se je posrečilo spraviti na varno smrtno ranjenega polkovnika, ki je kmalu nato, ko ga je obiskal še sam laški kralj, umrl v vojaški bolnišnici.

Kačja zalega. Zdaj šele brez vseh okolnosti prihajajo na dan vesti, kakšna protiaustrijska golazen se je skrivala v Trstu za listom, ki je pod imenom »Piccolo« širil strup liberalstva in irredentovstva po Trstu in vsem Primorju. Urednik tega potuhnjena, Ottilio Tamaro, jo je pred vojsko popihal v Rim ter tam javno in očitno razkriva, kako sovražstvo so gojili tržaški »neodrešenci« do Avstrije in do našega cesarja. Naše oblasti so z ozirom na »zaveznico« zatiskavale oči in ušesa, to je zahtevala trozvezna višja politika, a s tem so le gojile strupeno golazen na lastnem telesu. Samo dva moža (Hohenlohe in Konrad pl. Hötendorf) sta ne samo spoznala nevarnost tržaških neodrešencev, marveč sta se upala proti njim tudi nastopiti. Bivši cesarski namestnik Hohenlohe je uvidel nemajno zvestobo slovenskega prebivalstva do avstrijskega cesarja, zato je hotel svoje delovanje tudi po tem uravnati. Žal, da je bil poklican pred šestimi meseci na Dunaj.

Tamaro, ki čepi sedaj v Rimu, priznava, da je bivša laška liberalna stranka v Trstu takorekoč proslavljala vsako leto spomin smrti onega Oberdanka, ki je hotel z bodalom umoriti našega cesarja!

Tam za Krasom se bori z brezprimerim junaštvom naš Hrvat in Slovenec zoper napade onega naroda, ki je gojil v Trstu to gadjo zalego in ki hoče ob Adriji ugonobiti slovanski, Avstriji nad vse zvesti rod. Naši vojaki poznajo svojo dolžnost in jo bodo vršili do konca. Bog daj pomoč!

Črna kuga na Japonskem. Na Japonskem se je pojavilo več slučajev nalezljive bolezni, imenoma črna kuga. V Tokiu sta na črni kugi umrli v zadnjem tednu dve osebi. Govori se, da so zanesli črno kugo na Japonsko iz Šangaja, kjer baje že tudi hudo razsaja.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zjamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 400 frankov popolnoma zastoj. — Opozarjamo na današnji zadevni oglas »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obreštuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Dolenjvas pri Ribnici. Umrla je po kratki in zelo mučni bolezni v najlepši dobi vrta mladenka Frančiška Bojc, članica Marijine družbe v Dolenji vasi. To varišice iz Marijine družbe so jo v obilnem številu spremile na pokopališče, ji zapele lepo nagrobnico ter ji s tem izkazale zadnjo čast. Naj bo tem potom izrečena vsem kakor tudi darovalki krasnega nagrobnege venca iskrena zahvala.

Vremška dolina pri Divači. Češpeljno drevje se tudi letos šibi v naši dolini pod težo bogatega sadja. Kupci in trgovci dobrodošli, ako hočete imeti okusnih, sočnih češpelj, ki jih dobro poznajo naši Brici pri Gorici. Blago je izvrstno in takoj za trg.

Ustje pri Vipavi. Prav v kotu kranjske dežele in primeroma blizu vojne fronte leži naša vas, a ljudje mirno opravljajo svoja poljska dela, ker se zanašajo na junaštvo naših čet. Pozimi smo imeli rusinske begunce; bili so tu prav zadovoljni. Zlasti jim je ugajalo podnebje. S solznimi očmi so se poslovili od nas. Saj so jim pa tudi ljudje kolikor mogoče postregli. Sedaj pa imamo zopet begunke izpod Sv. Gore. — Menda prvi iz vasi je umrl za ranami v vojski 29. junija t. l. Jožef Gomizelj, najboljši fant v vasi in edini sin v družini. Ranjenih je več, ujeti trije na Ruskem, pogrešajo se pa trije. Bog daj, da se vsaj ti vrnejo domov, ki so še živ! — Letina dosedaj, hvala Bogu, še prav lepo kaže; bodo vsaj ljudje bolje preskrbljeni čez zimo, kakor lansko leto. Kupovali so nekateri koruzno moko celo po 1 K 28 v. Tudi vinska letina obeta veliko; starega vina je zdaj zmanjkalo po vsej dolini.

Mirovna pobožnost. Vsako leto se je na Mali Šmaren dne 8. septembra vršil ljudski tabor za kamniški politični okraj. Letos bo namesto ljudskega tabora na Homcu 8. septembra, t. j. na Mali Šmaren, popoldne velika mirovna pobožnost. Spored: Ob pol treh govor v cerkvi, nato procesija s Srca Jezusovega, nakar se procesija med petjem lavretanskih litanij zopet vrne v cerkev.

Nagla smrt. Dne 21. t. m. je od kapi zadet nagloma umrl 82 let stari posestnik Ignacij Vojé v Moravski gori, župnije Sv. Križ pri Litiji, uprav ko je sekal bukovno drevo. Delaven kot je vedno bil, še proti večeru svojega življenja ni mogel mirovati. Med sekanjem omahne in sekiro v roki držeč nagloma izdihne. Rajni je bil na celi črti poštenjak, dober gospodar in pošten družinski oče ter vedno vesele narave. Bil je svoj čas vojak in se tudi udeležil vojske na Laškem leta 1866. Pozneje je bil veliko let občinski odbornik in cerkveni ključar. Bog mu daj večni raj!

Listnica uredništva. Jožef K—n, 81, Polica pri Višnji gori. — Spisa ne moremo sprejeti, Blagovolite poslati natančni naslov, da Vam moremo vrniti poslani dve kroni.

Listek

Večna luč.

J. Š. B.

V temi je tonila cela Hrušica. Ni bila to samo tema, marveč je tudi gosta jesenska megla zagrinjala vas, posestva in hiše. Utonile so v njej zlate oči — zvezde, a tudi mesec, ki bi moral zarana obsevati s poslednjim krajcem široko pokrajino. Iz te neprodorne teme je prosvitalo le nekaj medlih lis: mala nizka okenca — osvetljena z motnimi plameni pretrolejskih svetilk.

Tudi pri Bartoševih se je zasvetilo vlažno okno.

Baš tedaj je stara Bartoška uprasnila žveplenko in si posvetila na uro.

Pol petih že, je zamrmrala. Zehaje je nesla mali plamenček k peči, kjer je v železnem svečniku stal ogorek lojeve sveče.

Polagoma in nerad se je razgoreval črni stenj žolte lojevke; toda končno se je le dvignila na njem mirna lučka in se zvedavo razgledala po sobi. S slabotnimi žarki se je dotaknila stropa, oblila stene, osvetlila mizo in stole in posteljo, kjer je spal Bartoškin edinec, Václav.

»Vstani — takoj bo pet,« ga zakliče majka in grabi pri tem s trsko pepel iz peči, da bi z ropotom padel v pepelnik.

Nikdo ji ne odgovori. Le mlado telo se je pretegnilo pod toplo pernico, da je zaškripala postelja, a glava se je obrnila od luči k zidu.

V peči je veselo zaplapolal ogenj; prasketaje so gorele suhe, smolnate trske. Nato zahrška še lopatica v rjavem premo-gu, in kmalu so se dvignili visoki plameni.

Bartoš ni več spal. Poslušal je, kako gre majka po mleko v vežo, kako vlija vodo za kavo, kako pokajo suha, pražena zrna v ostrih zobeh ročnega mlina...

Majka kuha zajtrk,« je rekel; toda ni se mu hotelo vstati. Počival je v mehki postelji in se radoval znanih glasov, ki jih je slišal vsako jutro.

Sedaj je majka zmlela, vstala, sedaj pokriva lonec, sedaj iznova prilaga,« je ugibal v duhu. Vedel je za vsak njen korak in ga imel zaznamovanega, četudi je imel še zaprte oči.

Tudi majka je vedela, da sin ne vstane na prvo klicanje.

Vzela je svečko s peči in drsela k mizi. Tam je našla petrolejko in si zopet posvetila na kazalec stare ure.

»Jej, vi že kuhate! Koliko pa je ura, prosim vas?« se je sin tedaj odzval na postelji.

Ura je v tem zaškrtala. »Štej,« je rekla mati in ugasnila svečko. Udarilo je pet. Imela je ta stara ura poseben zvok. Kladiivo je udarilo ob jekleno pero, a Bartošu se je vedno zdelo, da kliče ura ostro po sobi: »Vstani! — vstani! — vstani!«

In tedaj je z energičnim gibom odri-nil pernico in spustil nogi čez stranico na hladna tla.

»Kako vam je?« vpraša mater.

»Je že dobro. Naspala sem se, kakor nikoli,« je radostno odgovorila ter razvezavala culo na mizi.

»Tole sem ti prinesla s pota,« pristavi in da sinu svetinjšico na črni vrvi. »Srebrna je in je gori slika naše ljube Gospe; pa ne izgubi je zopet,« reče skoro strogo in jo lastnoročno obesi na vrat svojemu edincu.

Mladi Bartoš je molčal. Ni bil povedal majki resnice. Ni izgubil svetinjšice, ki jo je nosil od mladosti, pač pa so mu jo vzeli brezbožni sodrugi, ko se je nekoč peljal v rov in so jo zasledili pri njem. Smejali so se mu, odtrgali svetinjšico, podajali si jo iz rok v roke, a njemu je niso več vrnili.

Majka je brzo opazila, da nima več Marijine svetinjšice in mu obljubil: novo.

Včeraj je že mislil, da ji je obljuba ušla iz spomina. A glej, ni pozabila; sedaj, ko se oblači, mu novo devlje na vrat.

Bilo mu je nekako tesno pri srcu. Vedel je, da je ne bo mogel nositi, sicer bi bil zopet izpostavljen posmehu in da jo bo moral neopaženo odvzeti ter jo nositi v žepu ali telovniku, ali pri uri. Toda ali je ne bodo tudi tu izsledili?

Oblekel se je. Svetinjšica ga je nekaj časa hladila na prsih, toda brzo se je segrela, in Bartoš je nanjo popolnoma pozabil.

Kava je vonjala po sobi in se kadila iz skledice na mizi.

»Danes je trda tema,« izpregovori mamica. Sedela je na nizkem stolčku in s slastjo srkala kavo. Njene oči so radostno zrle na postavnega sina. Revni ljudje ne govore o svoji ljubezni, toda zato jo tem globlje čutijo. Gorak in dolgotrajen pogled priproste starke je pričal, kako zelo ljubi svojega edinca.

»Vzamem si svetilko,« je rekel med jelom mladenič, »dasi vem na cesti za vsak kamen.«

Kmalu je šel mladi rudar skoz nizka vrata v temo. »Ali pojdete kam?« se je obrnil še na pragu.

»Na graščinsko — obrezovat repo.«

»Pa se le toplo oblecite, je megla in hlad leze do telesa,« pravi in si zaviše ovratnik pri lahнем sukniču, zapne gumbe, stiska pod levo pazduho zavoj z jedilom ter koraka proti vasi.

Medpotoma le še potrka na okna pri Jetelu in Kozaku, ki je z njima skupno delal v rudokopu. Moral je po cesti mimo njih in tako je storil vsak dan. Včasih sta že onadva čakala nanj, drugič je on moral čakati. Tudi danes je le počasi korakal po znani cesti ter se ogledoval, kdaj se pojava v temi njuni postavi in se odzovejo njuni težki koraki. (Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Takih pa ni

kakor so Tirolci. V Liencu v Pusterski dolini se je oglasilo 40 fantičev za prostovoljsko službo v vojski. Ti čvrsti drenovci plezajo v višave kakor divje koze ter donšajo potrebna povelja in oznanila do najvišjih čeri. »Alpenländer Bote« popisuje enega, ki je dobre tri pedi dolg, a prebrisan

kot lisica; pogled mu je orlovski. Nekega dne zapazi na nevarni pečini moža, ki je urno nekaj risal. Mladi junak se ga neustrašeno loti, mu vzame risbo ter ga odpelje do bližnjega vojaškega poveljnika, kjer se je izkazalo, da je bil tujec »špijon«. General 15letnega mladeniča pred vsem moštvom pohvali ter ga poviša za desetnika. Zdaj pa hodi mladi strelec z dvema zvezdama ponosno po ulicah svojega rojstnega mesta.

V Pusterski dolini (Assling) je doma neki cesarski lovec, ki se je bil v vseh bitkah v Galiciji. Nič manj kot devetkrat je bil prestreljen. Prevrtan je takorekoč kot sito: Dobil je strel v glavo, v prsa, meča, dva v stegno, v koleno in drugam. Odslavili so ga, češ, da je za boj nesposoben. Niso bile še rane docela zarastle, ko je napočil glas, da so se Taljani izneverili in nam napovedali vojsko. Junaka ni obdržalo več na mirnem domu. »Zoper Taljana pa moram tudi jaz,« — je rekel. Kljub devetim ranam je šel iznova na vojsko in se že nahaja v strelskem jarku — zoper starega sovražnika. — V isti vasi je mož, ki ima 18 sinov. Ko je slišal, kaj so storili Italijani, mu je zavrela kri, pa je zaklical: »druss i mit! — zdaj grem pa tudi jaz.« In šel je, četudi je že iz vojaških let. Ko je ženo domači gospod vprašal: »Zakaj ga nisi zadrževala?« — je rekla: »Saj bi ne bilo nič pomagalo.«

Ruski vojaki nimajo korajže.

Ranjenec Alojzij Šercelj piše (24. jun.) iz bolnišnice v Korneuburgu pri Dunaju:

Dragi »Domoljub!« Sprejmi iskren pozdrav s prošnjo, da odkazeš malce prostora za te-le vrstice: Vojaško življenje po Galiciji je sedaj res težavno. Razbito in opustošeno je vsepovsod. Tupatam se še skriva kaka družina v svoji borni koči, in s strahom gleda zdaj ruske, zdaj avstrijske vojake ter posluša pokanje topov in pušk. Kakor sem videl, so ljudje še dovolj vztrajni. Mirno svojo pot obdelujejo lepo polje. Kadar ravno boj okrog divja, se stisnejo v kočo. Avstrijskim vojakom so prijazni. Prineso jim vode, ker drugače tako nimajo veliko. Ako jih kdo kaj poprosi, mu brž odgovore: »Nema; bili so Moskali in so šecko zabrali.« To je povsod stalen odgovor. Koče po Galiciji so jako slabe in raztresene. Malokje se dobi zidana hiša, ali da bi bila vsaj vas skupaj. Ljudje so še bolj starega kroja. Po njivah pa je lepo, koder je obdelano. Po nekaterih krajih je jako močvirno, zato dobre pitne vode ni dobiti. Vojaki morajo včasih hudo žejo trpeti; a kaj se če! Zvest vojak mora tudi kaj hujšega prestati za blagor svoje domovine. Po nekaterih krajih se ljudje močno bojijo bolezní; a upam, da ne bo hudega, ker obla-sti strogo skrbje za red in snago okrog bojišč. Kar je mrtvih, takoj po končanem boju pokopljejo in jim postavijo primeren spominek (križ) z malim napisom.

Zadnje dni smo imeli dober lov; nalo-vili smo mnogo Moskalov. Bilo jih je veliko več kot nas, a niso imeli »korajže«. Ko je bil naval, so se kar podali. Seveda tudi mi nismo vsi zdravi ostali; mrtvih je bilo pa prav malo. Nas ranjencev je bilo pač precejšnje število. Sedaj se zdravimo tukaj v Korneuburgu pri Dunaju. V bolnišnici je

nam Slovencem dolgočasno, ker so naši tovariši večinoma drugih narodnosti. Slovenskih knjig in časopisov ni dobiti. Prebirali bi jih bili radi kot črešnje. Bog daj, da bi bilo kaj kmalu konec tega bojnega viharja in potem bo zopet zasijalo solnce miru, sreče in veselja. Upam, da bo končno Avstrija imela venec zmage in bo zopet kot poprej vladal svojo miruželjno državo naš presvetli cesar Franc Jožef I.

* * *

Za god! Vojak J. Peternej iz Dobruč je pisal 18. junija svojemu bratu in sestrici Milki s severnega bojišča za god.

»Srečnega se čutim, da Vama morem voščiti za god. Rad bi kaj dal za vezilo, pa mi v sedanjem času ni mogoče. Sprejmita to pismo kot znak bratske ljubezni...

Danes god svoj — ljubi brat — praznuješ in s sestrami skupaj zdrav gostuješ. Mene pa pri tem veselju zraven ni; oh, kako ob tem spominu me srce boli! Rad zlatá, srebrá bi Ti poslal ko bi ga kdo le meni dal: dobre kaše mere tri, rac, kokoši in gosi. Lepo pernató vezilo — dobro bilo bi kosilo. Toda prazen kakor ptič razen puške nimam nič. Kar pa imam, to pa Vam srčno rad za god podam: Kar smo v šoli se učili, da je prvo med vezili: Prošnje so iz dna srca ki hite naj do Boga! On daj Vama prav obilo Tega, kar najboljš' bi bilo. Dobro tudi — to se ve — kosilo naj bi Vama prav teknilo. Bog daj mnogo srečnih let, in nazadnje rajski svet!

Prejmita to voščilo, ker pozneje ne vem, če bom imel še priliko pisati. Sedaj sem še vedno zdrav. Vesel bi bil, ako bo prišlo pismo na dom; še bolj bi mi pa srce od veselja zaigralo, ako bi od doma dobil kako sporočilo. Ne vem pa, če bom tako srečen, ker pošta ne gre nič več.

Vas pozdravlja.....

Granate pobirajo.

Albin Planinec piše od italijanske meje: Slavno uredništvo »Domoljuba«! Iskreno se zahvaljujem za poslani časopis. Čitati sem ga moral na glas vsemu oddelku strojnih pušk. Z veseljem pošljem narčnino za pol leta; če pa padem, ga bojo brali pa drugi pri oddelku. Naznanim, da smo od 17. junija tukaj, a v bojno črto nas še niso poslali. Tuintam nas pozdravi kak italijanski šrapnel, pa, hvala Bogu, brez uspeha. Dva imamo za spomin; če bo mogoče, prinesem enega ženi domov, da bo sladkor drobila v njem. Cel dan ležim v svoji utici iz vej in srobotja; upam pa, da bomo kmalu šli naprej, potem bomo pa tudi mi imeli čast spravljati Italijane na oni svet. Ljudje so treskanja in žvižganja že vajeni kot berač mraza. — Vse dogod-

ke od odhoda iz Ljubljane imam zapisane v svoji beležnici. Pozdravljam vse brate Orle in znanke na Kranjskem!

Na obrežju Jadranskega morja.

19. julija 1915.

Ob sinje Adrije obali so valčki tajno šepetali, Kar v srcu pesem se zbudi, ki peval sem jo svoje dni.

»Buči morje Adrijsko! Bilo nekda si slovansko, ko po tebi hrastov brod vozil je slovanski rod.«

Takó pač bilo je nekda, a vse drugače je sedaj: Napete so sovražne sile da Avstrijo bi vgonobile.

Le morje kot nekda buči, ob skalnem bregu se peni; zaganja kvišku se in stoče: »Kaj neki nam sovražnik hoče?«

Zbudile so se mu želje do naše lepe Avstrije. — Pohlep pa plačal bo krvavo, še zgubil bo marsktero glavo.

Taljan je vrgel krinko z lica, hinavec bil je ko lisica. Zmodril nas je v eni reči: »Prijatelj se spozna v nesreči.«

Diši gotovo mu Tirolsko, Dalmacija cela in Primorsko. Mogoče že se veseli — češ, »vsi smo zdaj polentariji.«

Ne, ne! Nikoli in nikdar, ker vsem nam Avstrija je mar. Veleva vera nam presveta — braniti jo, da bo oteta.

Ni Avstrija osamljena, za vojsko je pripravljena. Bog sam bo ščitil jo in vodil sovraga pa bo v beg zapodil.

Tam kjer je plaval hrastov brod se vozi zdaj »drenut« povsod, in najnovejše bojne ladje; — trgovske prišle so v ozadje.

Skrivaj preže podmorski čolni sovražnim ladjam vsodepolni; žarometalec skrbno pazi če kod sovražnik se priplazi.

Omenjam še nekoga »spaka« ki v vodi skrit na ladjo čaka, pogrezne jo v morja globine: To so svetovno-znane mine.

Glej! Kaj pa tam leti za nami? To so hidro- in eroplani: Nam naša mesta stražijo, — sovražnika pa dražijo.

Še mnogo drugih je reči na častno brambo Avstriji; a več ne smem zapisati ker vtegnil kdo bi črtati.

Omenim naj samo še dan pri nas posebno praznovan: Za moč narico dan veselja je bila Binkoštna nedelja.

Ob štirih pride brzojavka, da hoče vojsko laška p'javka. Takoj mornarji vsi veseli na ladje svoje so hiteli.

Vojaki »živio« vičejo »hurá« mornarji kličejo. Takoj odpluli so na vrage prepričani gotove zmage.

Dal Bog, da kmalu pride dan, ko bo krvavi ples končan, ko bomo veseleč se zmage potolkli naše vse sovraže!

Anton Debelak,
c. kr. orožnik.

Imajo tudi svojo zabavo.

Topničarja Franc Bergman z Jesenic na Gorenjskem in Anton Kotnik iz Rač pri Mariboru, ki sta velika prijatelja, pišeta:

Dne 14. avgusta je Lah zopet vzel na muho naš Mali Pal. Zmetal je toliko granat, kakor bi bile po krajcarju. Toda namesto na našo baterijo, kateri je namenil svoje dobrrote, je streljal tje, kjer se je trudil s svojim poštenim rokodelstvom naš krojač Benet, doma iz Kranjske gore. Seveda jo je odkuril s šivanjem in prišel k nama, češ: »Odkuriti sem jo moral, drugače bi mi bil hudiman še šivanko zbil iz rok!« Gotovo je padlo nad 60 granat, toda mi smo imeli samo enega ranjenega. Naju je pa varovala Devica Marija! Drugače delamo mi; naši topovi so redkobesedni, a kadar izpregovoré, obvelja njihova beseda brez ugovora. Tako je nedavno naš dragi nadporočnik izpazil italijansko baterijo; oddala je samo tri strele, nato pa za vedno umolknila. — Naši fantje si tudi radi privoščijo veselje, da potegnejo Laha. Tako so neki večer zakurili v nekem navideznem strelskem jarku. Italijani so seveda takoj zapazili dim in začeli na vso moč streljati na dotično mesto, naši infanteristi so se jim pa smejali in jim korenček strgali. Vedno smo dobre volje, ker smo trdno prepričani, da se bo Italijan prej razkrehnil nego prodrl našo bojno črto. Živela Avstrija! Ura!

Pri naših fantih v zakopih.

Divizijski župnik č. g. Ivan Maraič popisuje, kako je prišel v težavnih okoliščinah k našim vojakom v strelske järke. Bilo je 4. avgusta. Divizijski poveljnik knez Šenburg mu je rekel: »Jamčiti vam ne morem, da pridete živi v zakope, toda...« Pokazal mu je na karti najvarnejšo pot. »Ali so gledali naši fantje,« pravi g. kurat, »ko sem prišel k njim! Puške so imeli namerjene v ruske postojanke. Nato sem jim pridigoval na štirih krajih; vmes so tudi streljali, ko je bila sila. Potem so prišli k spovedi v stotnikov zakop. Do pol devetih sem spovedoval med tem, ko so ruske granate frčale čez glavo. Drugo jutro sem imel sv. mašo. Dež je lil. Altar smo naredili pod zemljo. Ob nogah mi je pljuskala voda. K sv. ob-

hajilu so prišli vsi, tudi častniki, ker sem dal splošno odvezo. Moštvo je prihajalo in čakalo, da je prišlo na vrsto k sv. obhajilu. Zares, sem si mislil, taka pobožnost in hrepenenje po sv. obhajilu, tako spoštovanje do Najsvetejšega je možno le pri Slovencih — pri Kranjcih ...»

Naši vse preneso.

Franc Jeretina iz Rafolč je pisal svoji ženi sledeče pismo:

Ljuba moja žena!

Najprej Te prav pristrčno pozdravim. Draga žena, truden sem; sinoči sem bil na straži, danes marširamo, včeraj smo pa streljali. Zdaj imamo nekaj odmora; drugi počivajo, jaz pa hočem ta čas porabiti, da Ti sporočim, kako se mi godi na teh bojnih poljanah. Za vse veselo znamenje je to, da zdaj ujamemo vsak dan mnogo Rusov. Neprestano vidim večje trume, ki jih tira naša infanterija na varno. Tudi govorim večkrat z Rusi; sami pripovedujejo, da jim gre slabo. S Poljaki (ruskimi) se prav lahko zgovorim. — Rusi sedaj tako pridno podimo, da marširamo in pokamo za njim noč in dan. Spanja imamo malo. Reči smem, da sem že veliko poskusil in prestal v tej vojni. Koliko noči sem stal na straži, ko so žvižgale sovražne krogle mimo mene! Koliko noči smo marširali, kolikokrat sem bil lačen in truden, da v svojem življenju poprej nikdar tako. Bolan sem bil tudi štirinajst dni in nisem drugega vžival, ko malo juhe na dan. En dan se mi je še celo mešalo, da sem vse zmedeno govoril. Kolikokrat sem bil skoraj v ruskih rokah! Kroglice so se vsipale na nas ko toča. Veliko tovarišev, s katerimi smo bili skupaj, sem izgubil. Pa, hvala Bogu, vse sem prestal z Njegovo pomočjo. Zahvalo izrekam tudi Mariji, da me je obvarovala smrti in bolečin. Zdaj se čutim še zadosti zdravega in Bog me ohrani še naprej, da srečno prestanem to vojsko. Saj po mojem mnenju bo moral Rus kmalu odnehati in zinaga bo naša. Potem gremo pa še na Italijana, da obrachunamo še z njim za njegovo nezvestobo. Potem pa želim, draga žena, da se povrnem k Tebi v domovino, kjer bi rad srečno s Teboj živel, če je volja božja. Upam, da tudi Ti tako želiš in me še ljubiš kot prej. Če mi je pa usojeno, da padem na bojišču za domovino zdaj, ko sem že 11 mesecev tukaj, naj se zgodi volja Vsemogočnega, saj častno je umreti za domovino. Potem se pa vidiva v boljsem življenju kot je tukaj, tam nad zvezdami, kjer ne bo trpljenja in ne bolečin, ampak veselje in sreča brez konca. Iz srca rad bi še nekaj časa živel s Teboj v lepi zakonski ljubezni, in svoje otroke po krščansko vzgojil Bogu v čast in sebi v veselje, kar je tudi moja sveta dolžnost. Če nam bo šlo tako po sreči, kakor gre zdaj, bo kmalu konec z Rusom. Z Italijanom se pa tudi ne bomo dolgo mudili; mu bomo kmalu pokazali pot nazaj, odkoder je prišel. Bog daj, da bi

bil kmalu konec te nesrečne vojske, in da bi zinagoslavna zastava vihrala nad našo domovino: milo Avstrijo. Zdaj je pa počitek preteklet; moramo iti naprej. Bodi pozdravljena Ti, hčerka in sinček in drugi sorodniki in sosedje. Tvoj zvesti mož Franc.

Hribi se tresejo ...

A. Opara, vojak pri gorski artiljeriji št. 3, vojna pošta 53, naznanja, da je prejel »Domoljuba« in da ga je močno razveselil. »Tudi moji tovariši,« pravi, »so bili radovedni in bi ga biti vsi radi naenkrat brali. Tu pri nas je danes (15. avgusta) tako pokalo, da so se kar hribi tresli. Človek bi mislil, da je sodni dan. Toda, hvala Bogu in Materi božji, granate in šrapneli niso prav nič hudega naredili. Bog nas ohrani zdrave še naprej!

Spomin na vojsko.

Vojak Janez Germek pp. 27., 5. kp., piše staršem:

Dragi oče in sestre! Srčne pozdrave pošiljam vsem skupaj. Jaz sem do danes še živ in zdrav, hvala Bogu! Da bi me Bog še naprej tako ohranil! Obljubil sem, da postavim v znak hvaležnosti križ ob poti na vrtu za Poznikovo hišo, ako še pridem živ in zdrav domov. Ako pa padem v naslednjih bojih, pa prosim Vas, dragi oče, postavite Vi namesto mene en lep križ. Če bi padel, ne žalujte, saj bom umrl častne smrti za domovino. Zaupam pa v Boga in v Marijo, da bom ohranjen. Na veselo svidenje. Odpišite kmalu, ker me vedno skrbi, kako je kaj doma. Srčno pozdravljam ...

Od Bukovine.

Ivan Šile, misijonski brat pri Sv. Jožefu nad Celjem, je poslal nedavno iz Galicije zanimivo in poučno pismo. Glasi se: Dragi! Danes sem prejel Tvojo dopisnico. Sedaj smo se vozili že skoro 14 dni, zato je tudi pošta zaostala. Mislili smo splošno, da pridemo Vas branit pred deveto lintverjevo glavo; pa usoda je drugače zahtevala. Sedaj smo blizu Bukovine. Ljudje so siromašni, a drugače dobri, po večini grško katoliški. Priložnost imam večkrat prisostvovati njihovi službi božji. Razume se precej, ker je slovenskemu podobno. Po cerkvah se vidi, kako visoko Marijo časte; skoraj neprešteto je Marijinih podob. Drugo se nekako ujema s katakombami prvih kristjanov. Ljudstvo obravnava molitve z duhovnikom vred glasno pevajoč. Sveto obhajilo prejemajo pod obema podobama stojč. To je žalostno, da je toliko židov tukaj. Če je kje kaka trgovina, je gotovo judovska; vendar pa se mora priznati, da so po večini dobri z nami. Saj bodo ali vsaj hočejo postati bogati in naši denarji jim jako dišijo. Kar se tiče vernosti, pa žid marsikaterega kristjana osramoti. Ta se drži sobote bolj, kakor pri nas Vel. nedelje. V soboto nič ne prodaja, denarja v roke ne prime in se ne sramuje vpriču drugih moliti. Sedaj so od posvečevanja sobot tudi že nekoliko

popustili, ker vojaki tudi ob sobotah zahtevajo, da se prodaja.

Pred par dnevi sem bil v prodajalni pri judu. Prodajalka je bila deklica stara kakih 12 let; na nemško vprašanje, ali je judinja ali kristjana, odgovorila, da je judinja. Hotel sem jo spraviti v zadrego in sem jo vprašal, zakaj danes prodaja, ko je »sabat«. Hitro in korajžno mi je odgovorila po nemško: »Nedeljski počitek je za vojake tudi odpravljen.« — Meni teče življenje po navadi. Pritoževati se ravno nimam; drugi še več trpijo kot jaz. Naše življenje je, skoro bi rekel, kakor cigansko. Stanujemo kar na prostem. Veliko sem že prestal; posebno od začetka je bilo hudo, pa sem že vse pozabil. Samo da bi že skoro minilo. Sedaj pa papirja zmanjkuje; vse lepo pozdravim in se priporočam v molitev!

Ivan Šile, c. M.

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Letos po zimi bo po kmetih hujša zadržga za drva, kakor za živež. Za navadna leta je bila tuintam pri slabejših gospodarjih proti božiču sila za kurjavo. Gospodar je v snegu šel z vozom v gozd in naložil za najhujšo potrebo. Letos dosti gospodarjev ni doma; drva bo žena sama z otroci prav težko napravila. Varčuje naj se kolikor mogoče z drvni, da se zadrega vsaj zmanjša. Več kakor polovica drv gre pri nas za kuho prašičem. Čas bi bilo, da se kuha opusti in pesa ali krompir samo opari, za kar se polovica manj drv porabi. Treba je paziti na vsak polenec, ker utegne letošnja zima huda biti. — Marsikdo bi si lahko tudi premog omislil; z njim se za hujšo in trpežnejšo vročino boljše kuri, kakor z drvni. — Na Laškem nimajo doma skoro nič premoga, vso množino morajo na tujem kupiti. Popred so ga dobivali po ceni iz Nemčije, 1 q je veljal 30—35 lir. Zdaj ga morajo plačati Angležom po 8 lir. Če se pomisli, koliko milijonov stotov se porabi premoga za železnico in tovarne, bomo že nekoliko razumeli, kakšen dobiček imajo Lahi od svoje izdajstva. Pri nas se premoga zadosti nakopiči. Leta 1914. so nakopali črnega premoga 154 milijonov stotov, rjavega 237 milijonov stotov in koksa 22 milijonov. Proti letu 1913. ga je precej manj, kar se pač lahko pojasni. Veliko tovarn je zdaj brez dela, železniški promet je bil na nekaterih krajih ustavljen in delavcev je manjkalo. Skupno so vzdignili lani 36 milijonov manj kakor 1913. S prvim septembrom mislijo ceno premoga povzdigniti.

Kakor poroča graška »Tagespost« 20. avgusta, je bilo na zadnjem graškem semnju le 10 glav živine. Vlada je določila maksimalne cene. Kmetje so bili toženi zaradi privijanja cen. Živino so jim zaplenili, ker so že pred meseci goved prodajali po takrat navadni ceni, dokler ne bo obravnava končana. Kmet-

je so se bali, sejm je bil prazen. Načelnik zadruge mesarjev je bil klican k namestništvu. Mnogo mesarjev je moralo svoje stojnice zapreti, ker niso imeli nič na prodaj. Gradčanom je pretil najhujši post. S. Renner, načelnik mesarjev, je torej izjavil, da se je nad 1000 glav iz graške okolice drugam prodalo. Maksimalne cene so menda odpravljene za Štajersko. »Wiener Landwirtschaftliche Zeitung« 25. avg. 1915.

Naj se pazi letos prav dobro tudi na krompir. Pridelalo se ga bo res veliko. Toda med zgodnjimi vrstami je dobra polovica gnilega. Še med poznim krompirjem je prav veliko slabega. Krompir je kmetov glavni živež. Naj se letos krompirjeve kleti posebno dobro zračijo in podložje z deskami, da ne bodo vlažna tla gnitja še bolj pospeševala. Prav umestno bi bilo, ko bi kleti večkrat zažvepljali. Saj je znano, da je žveplo najhujši sovražnik plesnobe. Prav dobro bo gotovo dejalo krompirju, če zažgeš nekaj kosov žvepla v kleti. Ker se bo letos potrebovalo zelo veliko krompirja, ga ne bomo smeli preveč pokrmiti živalim, da ga ne bo ljudem primanjkovalo. Za vojake se bo letos porabilo več sto vagonov našega pridelka.

Zelo priporočajo zdaj nabiranje želoda za krmo živini. Nabrani želod se mora na sušilnici ali navadni peči dobro posušiti in potem olupiti. Kakor znano, ima želod prav grenak okus in je živini zopern. Da se izgubi, ga namoči v treh vodah ali enkrat izkuhaj. Voda se mora odliti. V 100 delih ima 88 delov krmilnih enot, torej je prav dobra krma. Krmi se lahko vsaki živini, malim navadno na dan pol kilograma, govedi in konjem 1 kilogram. Še boljši kakor želod je divji kostanj, ki se prav tako napravi. Prav dobro je tudi listje od lipe ali jagnjeta.

Vreme za spravljanje otave je zelo ugodno. Pridelka bo obilo. Tudi ajda sulošno prav dobro kaže. Vina ne bo prav veliko, najbrž še malo manj kakor lani. Če bo vreme ugodno, bo kapljica dobra. Vojna uprava priporoča ranjenim vojakom vino. Tudi vojakom ob fronti vino prav dobro prija. Vojna uprava je odredila torej, da se sme belo in rdeče vino za vojake od kmetov kupovati. Če rabiš vino, se zgodaj poskrbi!

Dne 23. avgusta je bilo na dunajskem trgu 3560 govedi. S Češke je bilo 2394 glav, z Ogrske 401. Plačevali so vole: Ia. 2 K 90 vin. do 3 K 10 vin., IIa. 2 K 52 vin. do 2 K 80 vin., IIIa. 2 K 20 vin. do 2 K 50 vin., krave 2 K 04 vin. do 2 K 60 vin., najvišje do 3 K 10.

Praščev je bilo dne 24. t. m. na Dunaju 18.320 na prodaj. Plačevali so prašče za meso: Ia. 3 K 80 vin. do 3 K 96 vin., IIa. 3 K 60 vin. do 3 K 78 vin., IIIa. 3 K 40 vin. do 3 K 58 vin.; debele: Ia. 3 K 80 vin. do 3 K 90 vin., IIa. 3 K 70 vin. do 3 K 78 vin., IIIa. 3 K 56 vin. do 3 K 68 vin. Jeseni bo zelo manjkalo debelih praščev. Nekaj se bo že izboljšalo letos, ker se sme krmiti turščica, toda vendar bo masti primanjkovalo.

Krompir se na Dunaju prodaja 16 do 18 K za 100 kg, detelja 11 do 14 K, dobro seno 13 do 14 K. Nekatere pokrajine v Braziliji so blizu poloma, ker Angleži ne puste v Nemčijo in Avstrijo kave izvažati. Tam imajo v kavi glavni pridelek. Kave je toliko, da ne vedo kam z njo. Angleži pa pravijo, da je za Nizozemsko, odkoder pride zdaj največ kave v naše dežele, zadosti na teden 60.000 vreč. Vsi poizkusi braziljske vlade, da bi Angleži odnehali, so ostali brezuspešni. Mi se za to jako malo brigamo. Zaenkrat je kave še zadosti.

Za naše gospodinje.

Posušena zelenjava pri nas ni kaj v navadi, v velikih mestih se pa vsaka dobra gospodinja ž njo preskrbi. Posuši se razven gob, fižola in graha tudi korenje, špinaca, zelje, loboda, kiselica, koleraba, dobra pesa. Zelenjava za sušenje mora biti mlada in sočna. Otrebi jo, razreži in operi, kakor je navada, kadar jo pripraviš za kuhanje. Priporoča se, da bi se parila zelenjava za sušenje 10 minut na vodni sopari. Kdor nima lonca za soparo, naj pa dene zelenjavo v sito in obesi nad vrelo vodo. Najboljši je seveda lonec, ki se zapre. Kjer ni lonca, deneš lahko v kotel trinog, podliješ vode in postaviš na trinog plehasti odcejalnik z zelenjavo. Tako se skuha jo lahko tudi jedi na sopari. Kdor ima sušilnico ali veliko peč, posuši lahko zelenjavo tam. V trgovini se dobe prav prilične sušilnice, ki se denejo na ognjišče; v njih se suši sadje in zelenjava prav dobro. Stane okoli 60 kron. Kdor si noče tega nabaviti, si napravi lahko sam par les iz šibja, žice ali vrvi. Tako deneš lahko par les v pečico, sušenje gre tako hitreje, ker prehaja zrak skozi lese. Kadar so lepi dnevi, se suši zelenjava lahko na solncu, ali prostor mora biti zračen in čist. Posušeno spravi v čistih platnenih ali papirnatih vrečicah na suhem prostoru, ali v steklenih loncih. Treba je večkrat pogledati, kako se drži. Kadar hočeš kuhati operi zvečer prej, naliž čiste vode, v kateri se namaka čez noč in kuhaj v isti vodi.

Zelenjava se spravi lahko tudi sterilizirana v Weckovih posodah ali posoljena za kislino, ali nasoljena, da ostane presna v soli. Pri Nemcih ne kisajo samo zelja in repe kakor pri nas, ampak nalože za kisanje tudi fižol v stročju, stebala poletne endivije, ohrovt, belo kavro, mrkvo, kumare. Mrkvo stavijo tudi med repo, Kavra (koleraba) nima dovolj vode v sebi, zato jo polijejo s prekuhano in ohlajeno vodo, pod kavro pride na dno soda vrsta čebule, na vsak kilogram zribane zelenjavi se računa okoli 15 gram. soli. Kumare se vložje cele. Najprej se morajo močiti 24 ur v čisti vodi, potem jih je treba obrisati in pokladati med nje kropa in trtinega listja. Zalije se z vrelim slanim kropom toliko, da pokrije voda kumare. Drugi dan se odlije voda in prevre in vlije vroča na kumare, tretji dan ravno tako, potem se pokrijejo in obteže. Za kumare se računa na liter kropa 40 gramov soli. Na Hrvat-

skem kisajo kumare s kvasom. Na dno lonca denejo malo kvasu, nato srednje-velike zdrave kumare, zalijejo s slanim kropom in pustijo na toplem. V dvanajstih dneh so kumare godne. Delavec vzame v levico kumaro, v desnico pa kruh in ima malico. Fižolovo stročje se kisa na tak način kakor kumare. Vsak sadež, ki se vloži za kisanje, mora biti opran in posušen ter popolnoma zdrav. Kjer vlagajo cele zelne glave, jih denejo prej v krop, da prevro, potem jih razložijo, da se odcedi voda in naložijo v kad, kakor navadno zelje. Ker pa nima prekuhano zelje več toliko moče v sebi, se mora naliti na stlačene glave zelnice, na kateri so prevrele glave in sicer toliko, da stoji za štiri prste nad glavami.

Na soljena zelenjad se ne sme skisati, zato je treba toliko soli, da ubrani, da bi se pokvarila; na kilogram zelenjave se računa 40—50 gramov soli, ker umori tako močna solna raztopina vse bakterije. Za nasoljenje so prav pripravne gobe, kumare, fižol v stročju, grah, paradižniki in podobno. Opran, olupljen in razrezan sad se nalaga lahko v steklenice, glinaste ali lesene kadice. Paradižnik mora ostati cel. Vлага se vrsta sadeža in na njo kolikor je treba soli in tako naprej; ali pa se naloži sadež prav na gosto in prevre potrebno količino soli na primerni meri vode, in se zalije, ko se je shladila voda. Potem se obteži z malo deščico in kamnom in zaveže s pergamentom. Nasolnina ne sme stati na toplem. Večer pred dnevom, ko hočeš kuhati nasoljen sadež, vzemi vun kolikor potrebuješ in zalij z mrzlo vodo, da vzame voda sol nase, preden pristaviš odlij to vodo in zalij z drugo.

Dišavna sol. Razsekljaj petersilja ali zelene, pehtrana ali kaj drugega, deni vrsto tega v steklenico, na to vrsto soli in tako naprej. Sol vzame okus dišave nase, treba je samo osoliti jed ž njo, pa je slana in okusna.

Varčujmo pri obleki. Vsled svetovne vojne so poskočili v ceni bombaž, sukno in volna. Govori se celo, da ne bo blaga za obleke. Treba je torej varovati to, kar imamo, a ravno na kmetih ni navada, da bi pazili kaj posebno na obleko. Naše babice so zapuščale svojim hčeram svoje obleke še lepe in cele, zdaj pa ni čez par let sledu o novi obleki. Res je, da je bilo nekdanj blago bolj trpežno, ali naše matere so spoštovale, kar so imele, in tedaj ni bilo ne namena ne navade, da bi kupovale za vsak praznik kaj novega. Zdaj pa je vsak praznik ogledovanje, prepir, skrb. Dragi čas se trati s hojo po prodajalnah, k šiviljam. Robec, obleka, janka ali bluza, vse mora biti kakor še nikdar, krilo preščipljeno kakor v mestu, janka široka ali ozka, kakor jo pač nosijo mestne gospe. Še v cerkev ti ne gre na šmaren dan ali na Veliko nedeljo, če se nima izkazati s čim novim. Robec, ki je bil že dvakrat na glavi, obleka, ki je bila že parkrat na telesu, to nima več cene. In kako je kmečko dekle v gosposki ali pogospodeni obleki? — Obleka mora biti pripravna za delo človeka, ki jo nosi. Gospoda po mestih si izmišljuje različne novosti, čedne in nečedne; kmetiškimi ljudem tega ni treba. Krasno in primerno, vsem zahtevam lepo-

te in dela umerjeno obleko so nam zapustile naše matere. Kratko, nabrano krilo je naredilo lepo hojo in ni kazalo izživajoče onih delov telesa, s katerimi se še opica ne baha. Modrc je razbremenil ledja, je dal životu vitkost in lahkoto pri kretanjih. Naramna ruta je bila, ki je izbrisala premočne obrise ram in prs. Gole roke, avba ali bela majhna peča, ali gola glava z gladko prečo in kitami, vse je kazalo okretnost v delu. Tako napravljeno dekle ali žena je bila paša za oči in za srce, in še danes obstojimo, kadar zagledamo to krasno in ljubko kranjsko narodno nošo in ne moremo razumeti, zakaj se oblačimo po pokvarjenem okusu sedanjega sveta. Ko bi se premotriло kmečko dekle v svoji sedanjosti dolgi, pogospodeni obleki, ki pobira prah in veže korak, ki pači telo in dušo, — vrglo bi jo raz sebe in vrnilo bi se k prejšnji zavrženi lepoti. S tem bi se ohranilo dosti poti, skrbi in stroškov, ker se nosi narodna noša neizpremenjena vedno naprej. A kaj bi rekla židovska »moda« k temu? — Skrbela bi, da bi postala bolj dostojna. Zdaj pa je treba enkrat ponositi, kar leži po omarah. Marsikaj se dá predelati in popraviti. Preozki rokavi in preozka krila se popravijo težko, ako ni doma ali v prodajalni podobnega blaga. Spretna šivilja koristi tu gospodinji dosti; iz novega in velikega rezati, to zna vsak, ali predelati in popravljati zna le mojster. Ravno na kmetih ne gledajo dosti za prst blaga sem ali tja, kar je zelo napačno, ker gre tako na leto dosti blaga v nič. Kar ni več za gospodinjo, pride otrokom prav ali se porabi tudi za kaj drugega. Tu velja: dvakrat pomeji, enkrat striži — trikrat premisli in čez sedem let pride vse prav. — Poblejeno blago pobarvaj doma ali daj k barvarju. Pred barvanjem je treba, da spraviš vsak madež iz blaga, sicer udari pozneje zopet ven. Jako lepo se pobarva volna in tenko sukno z vrelim bezgovim sokom. Katarnica ali divja rezeda nam dá lepo rumenilo, brošč ali rubija lepo rdečilo. Ko so tkali in barvali doma, so znali narediti vse to, zdaj se dobe barvila po drogerijah. Včasih so bili ljudje iznajdljivi. Moj stric na Krasu ni imel črne niti (cvirna) pa je pobrisal z belo nitjo sajevo ponvo za zabelo. Nit je bila črna in ponva svetla. — Modro poblejeno obleko operi v kostanjevi vodi in izplakni, potem jo namakaj nekaj minut v raztopini boraksa, kisa in plavila, iztisni rahloma, obrni narobe, suši v senci in zgadi narobe, dokler še ni prav suha, bo kakor nova. — Črne suknene obleke operi s črno kavo ali s tobačno vodo, namoči mehko krtačo ali gobo in teri od vratu in od pasu navzdol. Ko je čisto, vzemi salmijakovo raztopino in izperi, obesi na zrak, da se posuši. Sukna sicer ni treba likati, ako ga likaš, namoči čisto žakljevinno v čisti vodi, jo ožemi in položi na lice sukna in gladi hitro z vročim železom. Žakljevinna se ne sme posušiti pod železom, sicer bi nastale svetle lise. Na tak način se spravijo tudi svetla mesta, gube in majhni madeži iz sukna. Lepo zglajena obleka je nova obleka. — Kašmir in drugo črno volneno blago se opere lepo, če denes na lier vode žlico salmijaka, namočiš blago, ga mencaš rahloma, izpereš rahloma v čisti vodi, ne da

bi ovijala ali ožemala, in obesiš tako neožeto v senco. Ko je malo da ne suho, pa zravnaj lepo blago po niti in zvij vsak kos zase, zgadi narobe. Pri vsakem pranju volnenega blaga je treba odparati podlogo, pri vsakem nakupu pa je treba kupiti malo več, da ostane kaj za popravo. — Volnena obleka se zašije prav lepo: pripni na narobni strani kosček povoščenega platna, vzravnaj razporo lepo, da pridejo niti skupaj, izpuli iz enakega blaga niti in maši luknjo tako kakor gre tkanje v blagu. Na ta način zadela večša roka razpore in male luknje, da se ti vidi, da se je to naredilo pri tkanju. Ko si gotova, postriži vse kocinice na šivu, odparaj platno, položi na šiv papir in zgadi. Razpore in majhne luknjice v svilenem blagu se zašijejo lepo tudi z ženskim lasom, samo da je las iste barve. — Kjer je potreba krpe, umeri krpo natančno po luknji in po niti, dobi si niti iz istega blaga in vdela lepo krpo. Čedno zakrpana obleka oznanja dobro gospodinjo, raztrgana obleka vpije na daleč o njeni nemarnosti. Boljši je gladek rob kakor pa scfedrane čipke, bolje čist barhent kakor zavaljan baržun. Krila se ubijajo tako rada ob robu, zato je bolje, da je krilo bolj kratko. Včasih smo malo podvili pri pasu in potem izpustili, pa smo nadomestili, kar je bilo treba odščipniti pri robu — zdaj se gleda samo, da se prime vse gladko telesa, potem pa kupuj vsak čas drugo. — Prah jako pokvari obleko, blato izje tkanino, mokrota škoduje barvi in blagu. Prašno obleko je treba takoj izkrtačiti, blato se mora lepo odbrisati, posušiti, izdrgniti in izkrtačiti. Mokrega blaga ne spravljaj. Razvesi in raztegni. Kar se je skrčilo v dežju ali dobilo lise, vzravnaj na deski, pokrij z mokro cunjjo in pogladi. — Kadar sedeš, poravnaj krilo tako, da ne bo zmečkano; ko ga spraviš, ga obesi lepo. Kdor meče obleke po mizah in posteljah ali celo po tleh, bo vedno nemarno oblečen in če si kupi tudi vsake kvatre novo obleko, izgleda vendar kot da bi bil vedno v ponošeni. Taka gospodinja ima nered tudi v drugih rečeh. — Moške obleke je treba večkrat pregledati in zašiti, ovratnike oprati. Kar krtačo namoči v milnico, okrtaj in oplakni s čisto vodo in posuši v senci. Pri žepih in luknjah zašij skrbno vsako nit, gumbe prišij trdno, zelo nemarno je, če bingljajo po kamižoli. Najbolje se držijo gumbi, če prišiješ tudi na narobno stran majhen gumb in pustiš zunanji gumb za sled na niti, oviješ nit večkrat, zbodeš drugo stran, zavozljaš in odrežeš.

Zdravstvo.

Zdravstvena modrost. Kdor nima časa, da bi skrbel za zdravje, mora pozneje čas imeti za bolezen. —

Največ je takih, ki se pobrigajo za zdravje šele potem, ko so zdravje izgubili in so bolni. —

Vsak je svoje sreče, pa tudi svoje-ga zdravja kovač. —

»Bolje je, če si reven, zraven pa čvrst in zdrav, kakor pa bogat in bolan. Zdravje in jakost je boljše od zlata, in

zdravo telo boljše nego veliko posestvo. Ni ga bogastva, ki bi odvagalo zdravo telo.« (Sirah 30.)

Da star postaneš, je božja dobrot; da mlad ostaneš, tvoja skrb. —

Najboljši zdravnik na svetu so: red in zmernost v jedi in pijači, luč, zrak in voda. —

Bolezen te ne napade naenkrat, kot blisk z neba, ampak se razvije iz malih grehov zoper zdravje; ko se jih preveč nakopiči, pa bolezen izbruhne.

Najboljša pot do zdravja — je pešpot. — Vse bi šlo boljše, če bi več hodili. —

Zaprta okna v spalnici so odprta pot sušici. Prijatelj zraka — dolgo živi.

Kamor ne pride solnce — prihaja zdravnik. — Na senčni strani se ustavi mrliški voz trikrat, ko gre ob solnčni samo enkrat. —

Solnčna luč je najboljši morilec in uničevalec strupenih klic in najcenejše desinfekcijsko sredstvo.

Zgodaj k počitku — zgodaj vstanil! To ti med drugim zdravje ohrani.

Tedenska pratika.

3 septembra.

1. Sv. Mansvet (lat. beseda pomeni: nežna, pohleven), škof Tulski.

2. Sveta Serapija, dev. muč., je bila rojena v Antiohiji kot hčerka staršev, ki so zgodaj odmrli. Za svojo jo je vzela dozda še poganka, vendar pa pošena žena Sabina, katero je potem Serapija pridobila za sveto vero. Rimski vladar Beril je dal leta 119. Serapijo radi stanovitosti v veri obglaviti, leto pozneje pa tudi njeno blago zaščitnico Sabino, katere spomin obhajamo dne 29. avgusta.

3. Svete device in mučnice: Evfemija, Tekla, Erazma in Doroteja. Znanе device so živele v Ogleju in bile krščene ob času, ko sta evangelij oznanjevala blagovestnika sv. Mohor in Fortunat. Solnce v. 5. u. 20 m. — z. 6. u. 38 m. Luna v. 1. u. 23 m. — z. 3. u. 39 m.

4. septembra.

1. Sveta Rozalija, dev., je bila iz plemenitega rodu ter v sorodstvu s kraljevsko navarsko rodino. Skrivoma je odšla iz hiše svojih staršev, zapustila častno službo pri sicilijanski kraljici v Palermu ter žvela kot puščavnica v neki nepristopni votlini v hribih pri Palermu. Tam si je z vodo iz vrelca gasila žejo, gozdno sadje je bilo njena jed, trd kamen pa njena postelja. V tej votlini so našli pozneje napis: »Jaz Rozalija, hči Silnibalda z Montreala, sem iz ljubezni do Jezusa, svojega Zveličarja, izvolila to votlino za svoje stanovanje.« Umrla leta 1176. Njeno sveto truplo so našli na čudežni način ob času kuge, ki je po njeni priprošnji takoj ponehala.

2. Sv. Teodor.

3. Sv. Rulín.

4. Sv. Marín, patron laške republike San Marino.

5. Sveta Roza iz Viterba.

6. Sv. Ida, kraljica, vdova.

7. Sv. Hermijona.

Solnce v. 5. u. 22 m. — z. 6. u. 36 m.

Luna v. — u. — m. — z. 4. u. 18 m.

5. septembra.

1. Sv. Lavrencij Justinijan, škof, je bil rojen leta 1380. v Benetkah. Leta 1401. je stopil v red sv. Avgušтина, kjer je bil vzor čednosti. Leta 1413. je bil izvoljen za generala ali predstojnika celegera, leta 1433. pa ga je papež Evgenij IV. imenoval škofom v njegovem rojstnem mestu. Umreti je hotel v revni postelji, češ, da se ne spodobi, da kristjan umira v mehki postelji, dočim je naš Odrešenik umiral na trdem lesu sv. križa. Umrl

leta 1455; papež Aleksander VII. ga je leta 1690. prišel med svetnike.

2. Sv. Viktorin, škof.
 3. Sv. Sigbert, umrl leta 654.
 4. Sv. Herkul in tovariši, umučeni v Rimu.
 5. Sv. Bertin.
 6. Sv. Romul in tovariši, umučeni ob času cesarja Trajana (98—117).
 7. Sv. Urban.
 8. Sv. Avzarib, škof v Soasonu na Franco-skem.
 9. Sv. Beata, devica.
- Solnce v. 5. u. 23 m. — z. 6. u. 34 m.
Luna v. — u. 27 m. — z. 4. u. 50 m.

6. septembra.

1. Sv. Magnus (tudi Magnoald ali Maginald), opat. Najpoprej je bil v švicem samostanu svetega Gala, ki je bil njegov prijatelj; ko so pa sovražniki samostan napadli in oropali, se je podal z nekaterimi redovniki na Bavarsko in nedaleč mesta Füssen je zgradil nov samostan. Storil je prebivalcem tega kraja veliko dobrega tako v časnem oziru, še bolj pa za večno življenje. Umrl je okoli leta 655; papež Janez IX. ga je prišel med svetnike. Tamošnja krajina, imenovana vobče »Svabsko«, ga časti kot svojega apostola.
 2. Sv. Hermogen, muč.
 3. Sv. Pelagij, muč.
 4. Sv. Onesilof, učenec sv. ap. Pavla.
 5. Sv. Petronij.
 6. Sv. Favst, duhovnik v Aleksandriji.
 7. Sv. Donacij, škof, umučen od vandskega kralja Hunerika.
- Solnce v. 5. u. 24 m. — z. 6. u. 32 m.
Luna v. 1. u. 38 m. — z. 5. u. 15 m.

7. septembra.

1. Sv. Anastazij, muč. v Dalmaciji.
 2. Sveta Regina, dev. muč., je bila rojena v Alizu na Burgundskem. Mati ji je umrla ob njenem rojstvu; njena pestunja pa jo je na skrivnem vzgojila v krščanski veri. Ko je to izvedel njen poganski oče, je zahteval, da mora Regina darovati poganskim malikom; ker se pa ni dala zavesti v malikovanje, jo je izgnal iz svoje hiše in devica je potem pasla ovce pri svoji dobri pestunji. Ko je bila kakih 15 let stara, jo je tamošnji ces. namestnik Olibrij hotel snubiti, ako se odpove krščanski veri. Ker tega stanovitna mladenka ni hotela storiti, jo je dal najpoprej hudo trpinčiti v ječi, potem pa obglaviti leta 251. ob času cesarja Decija.
 3. Sveta Bronislava, nuna.
- Solnce v. 5. u. 26 m. — z. 6. u. 30 m.
Luna v. 2. u. 51 m. — z. 5. u. 36 m.

8. septembra.

1. Rojstvo Marije Device. Sveta Cerkev je že od prvih časov blagorajala in praznovala tisti dan, ko se je nam rodila nebeska Kraljica, mati našega Gospoda Jezusa. Zveličarja sveta. Pri drugih svetnikih praznujemo smrtni dan, kot dan rojstva za nebesa. Pri Mariji pa obhajamo tudi praznik rojstva, ker je bila izvzeta iz splošne dedščine izvirnega greha in ker hoče sv. Cerkev izraziti veselje nad srečo, ki je zasijala človeškemu rodu, ko je prišla na svet mati prihodnjega Odrešenika.
 2. Sv. Hadrijan, poveljnik ces. vojske v Nikomediji, umučen s 23 tovariši.
 3. Sv. Timotej, Zenon in Evzebij, muč.
- Solnce v. 5. u. 27 m. — z. 6. u. 28 m.
Luna v. 4. u. 6 m. — z. 5. u. 54 m.

9. septembra.

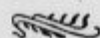
1. Sv. Korbinian, škof, rojen okoli leta 660. na Francoskem. Najpoprej je živel v neki samotni rojstnega kraja, potem pa ga je Previdnost božja peljala na Bavarsko, kjer je v Frizingah ustanovil škofjski sedež. Tam je tudi leta 730. dovršil svoje življenje, ki je gorelo le za čast božjo in za srečo svojega ljudstva.
 2. Sv. Gorgonij, muč.
 3. Sv. Dorotej, kamernik rimskega cesarja.
- Solnce v. 5. u. 29 m. — z. 6. u. 26 m.
Luna v. 5. u. 22 m. — z. 6. u. 10 m.

Odlikovani slovenski vojaki.

Srebrno hrabrostno svetinjo 2. razreda so dalje dobili: korporali Valentin Mikula, Jurij Prase in Edvard

Nabernik, tit. korporal Ivan Krakolnik, poddesetnik Valent. Medic in Josip Nabergoj, infanteristi Karel Hude-list, Osvald Kulnik, Ivan Lavrenčič, Ivan Mačnik, Ferdinand Morak, Jakob Pajank, H. Sajnič, Pater Šumi, Josip Vraž. in Josip Rošl, vsi 7. pešpolka; narednik Viktor Mekinec, četovodja Ign. Mladkovič, poddesetnik Štefan Beguš, oficirski sluga Mat. Glad, vsi 17. pešpolka; tit. četovodja Josip Lasnik, vodji patrolj Peter Karničar in Ivan Vakej 8. lovškega bataljona, četovodje Fr. Poš in Josip Trstenjak, korporal Andrej Smrdel in dragonec Anton Lipovšek 5. drag. polka, Fr. Kozolec, Anton Glavan (od Sv. Križa pri Krškem), Jožef Adamič, desetnik Maks Pavlič od 4. domobr. pp., desetnik Karel Šimen, kadet R. Sager od 26. pp., četovodja Fr. Gril, M. Pogačnik, desetniki Peter Cvirn, Anton Bohinc, Jakob Cesar, poddesetnika Viktor Režun, Franc Jekl, pešci Anton Osojnik, R. Gašparič, vsi od 27. pp., Jan. Aniolič, pionirji Iv. Perdevšek, Ant. Šerbec, M. Kanič, stražm. Avg. Šoštarč, trobentač Karel Košir, nadtopničar Jer. Ležanc, četovodji Jožef Kandolf in Jožef Gregorec; vojaki 17. pp.: desetnik Tomc, poddes. Babnik, četovodja (2.) Jernejčič Ludovit, četovodja (9.) Pitzel Martin, četovodja (8.) Martinčič Anton, četovodja (8.) Spreitzer Josip, četovodja (8.) Ambrožič Ivan, desetnik (8.) Lončina Ign., desetnik (8.) Jurkovič Josip, infanterist (8.) Pezdirc Marko, infanterist (8.) Uršič Štefan, četovodja (12.) Justin Josip, četovodji 3. odd. stroj. pušk Bogutli in Fratič in Podbevšek Franc, infanteristi 3. odd. stroj. pušk Šajne Anton, Jesih Pavel, Benedičič Mihael, Biščanič Jakob, Žičkar Ivan, Klemenčič Josip in Febe Ivan, infanterist 4. odd. stroj. pušk Leskovec, poddesetnik Gril Ivan, narednik (6.) Bernard Anton, četovodja (6.) Benčina Franc, desetnik Štern Ivan, infanterist (7.) Žebre Ivan, desetnik (5.) Rinaldo Rudolf, desetnik (5.) Groboljšek Ivan, četovodja (5.) Medvešek Matija, infanterist (5.) Drobnič Anton, desetnik (5.) Axman Ivan, desetnik (5.) Kuhar Ivan, narednik Vesely Hugo, desetnik (8.) Weber Jurij, poddesetnik (8.) Gaber Jakob, poddesetniki (8.) Oblak Anton, Gironi Anton in Rožanec Valentin, infanterist (8.) Stampfel Jurij, štabni narednik (10.) Jerše Rudolf, štabni narednik (16.) Delak Edvard, polkovni trobentač Pečauer Mihael, četovodja tit. narednik Knauder Andrej, narednik Laurinc Rudolf, četovodji Petko Gašper in Leitermayer Anton, orožni mojster Prhne Franc, infanterist Magerl Milan, infanterist (7.) Krkovič Anton, podd. tit. desetnik (8.) Olscha Lenard, narednik (11.) Tomc Ivan, četovodja (11.) Kikel Alojzij, desetnik (11.) Bergant Josip, desetnik (7.) Sovre Ivan, donašalec obvez (3.) Bolka Ivan, nosilec ranjenec (4.) Feštajn Blaž, častniški sluga 3. oddelka stroj. pušk. Remec Franc, desetnik (11.) Komočar Andrej, podd. (11.) Vrtačnik Franc, infanterist (11.) Glavič Josip, desetnik tit. četovodja Hutter

Florijan, med. Melischnigg Ivan, infanteristi Burkelja Ivan, Vodnik Iv., Martinšek Pavel, Zakrajšek Anton, Preslesnik Ivan in Jekla Andrej, infanterist (3.) Černe Jakob, četovodja (2.) Koracin Karel, orož. mojster 2. odd. stroj. pušk Furlan Engelbert, desetnik tit. četovodja 2. odd. stroj. pušk Vatovec Josip, poddesetnik 2. odd. stroj. pušk Podlesnik Dionizij, infanterist (5.) Oblak Andrej, orož. stražmojster (5.) Zajdela Franc, četovodja (11.) Ježe Franc, častniški sluga (11.) Nartnik Fran, četovodja (5.) Verhovec Stanko, četovodja (5.) Homar Matija, infanterist (12.) Spelič Franc, infanterist (12.) Laznik Alojzij, štabni narednik (12.) Klinar Jakob, desetnik tit. četovodja Štefe Matija, četovodja (11.) Urbanc Franc, poddes. tit. des. (2.) Kek Ignacij, poddes. (15.) Cenin Fran, poddes. (13.) Rožman Mihael, poddes. (5.) Skumač I., infanterist (7.) Dežman Ivan, infanterist (8.) Razboršek Josip, infanterist (9.) Gorenc Anton, infanterist (11.) Slejsko Štef., infanterist (15.) Galič A., des. (5.) Koder Fr., poddes. (8.) Rakovec Iv., des. (6.) Jazbec Fr., nar. (9.) Štajer Fr., poddes. Župan J., inf. (9.) Peternel Al., četovodja tit. narednik (9.) Pistotnik Franc, rez. inf. (9.) Pasar Iv., poddesetnik (7.) Modrijan Iv., četov. tit. narednik (7.) Schnablegger Matija, čast. sluga (13-7.) Pichler Avgust, poddesetnik (3.) Alba Aleksander, infanterist (4.) Vladika Leopold, narednik (4.) Blanc Franc, nad. rez. (14.) Paučič Oskar, poddes. 1. odd. stroj. pušk Lužar Valentin, desetnik (1.) Lavrenčič Iv., poddes. 1. odd. stroj. pušk Zupanc Iv., infanteristi 1. odd. stroj. pušk Hrovatič Josip, Karič Ivan, Šajne Ant., Vovk Fr. in Zalokar M., des. (4.) Resman Iv., inf. (2.) Pečauer Andrej, inf. (2.) Jerina Matija, inf. (4.) Juvan Fr., inf. 1. odd. stroj. pušk Petrič Fr., des. (5.) Volčjak Iv., četov. 3. odd. stroj. pušk Mevec Alfonz, inf. (7.) Dobravec Tomaž, inf. (7.) Sajovic, nadlovec (165. črnovoj. bat.) Obertinar Martin, četov. (165. črnovoj. bat.) Stonitsch Bogomir, lovec (165. črnovoj. bat.) Trage Alojzij, četovodja (165. črnovoj. bat.) Jonke Iv., des. Jessacher Alojzij, četovodja (6.) Wolf Karel, čast. sluga (2. bos. herc. p.) Drašler Vendelin, narednik (1.) Mekinec Viktor, četovodja (2.) Mladkovič Ign., poddes. (1.) Beguš Štefan, čast. sluga (1.) Glad Mat., nad. stražm. (1.) Gründl Fr., des. (9.) Marolt Anton, četovodja tit. nadlovec Schreyer Lud., četovodja (4.) Zajec Fr., des. Vončina Vinko, četovodji (11-17.) Jaklič Alojzij in Zweidick Iv., poddes. (11-17.) Simončič M., des. (11.) Pogačnik Blaž. (Dalje.)

To in ono.

Ali si že kdaj mislil na to, koliko je ena milijarda? ... Ena milijarda v zlatu tehta 322.500 kg. Če bi hoteli težo prepeljati, bi se rabilo 24 železniskih voz. Če bi postavili za eno milijardo 20 kron-

skih cekinov zaporedoma v eno vrsto, bi znašala dolžina te vrste 1050 kilometrov; če bi jih pa naložili drug na drugega, bi znašala visokost takega zlatega stolpa nič manj kakor 33 km.

V šoli. Učitelj: »No, Francelj, reci mi, da gre tvoj oče iz Ljubljane v Novo mesto in prehodi vsako uro pet kilometrov. Tvoj stric gre pa za njim tri četrt ure pozneje in prehodi na uro šest kilometrov. Kje bosta skupaj prišla?« — Francelj: »Pri Koščaku na Grosupljem!«

Najnovejše z bojišč.

Nemške čete prodirajo proti železniški črti Vilna—Dvinsk. Vse kaže, da se bodo v kratkem polastili Vilne, ki šteje okrog 200.000 prebivalcev. — V smeri proti trdnjavi Grodno so Nemci zasedli mesto Lipsk. — Prodiranje avstrijskih čet v Volinju proti znanemu trdnjaskemu trikotu uspešno napreduje. — Vzhodno od Bresta-Litovska so se ruske moči še enkrat postavile v bran ob železnici pri mestu Kobrinu, toda niso uspeli. — Ob soški fronti so naši ponovno onemogočili vsak uspeh italijanskih napadalnih vojsk.

Dobre knjige.

Najpodrobnejši pregled italijanskega bojišča nudi Mittelbachs Turistenkarte der Alpenländer, Blatt 5: Salzburg, Kärnten, Krain 1:300.000. Cena 2 K 4 v. Kdor zasleduje tudi vse podrobnosti bojov ob južni Tirolski, si mora omissiti tudi sosednji jejmlevid, Blatt 3, Tirol, za isto ceno. Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Pregled vseh bojišč obenem nudi veliki slov. zemljevid Evrope, 1:4.000.000, ki je zelo natančen in pregleden. Cena samo 2 K 40 v. Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Voditelj v srečno večnost. Spisal A. Mrkun. Ta knjižica je po silno priročna, mali obliki, lepi opremi in krasni vsebini najprimernejši molitvenik za vse stanove. Cena 1 K, z rdečo obrezo 2 K, fina vezava z zlato obrezo, še finejše vezan 2 K 60 v, ali 3 K 50 v. Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Koledar za slovenske vojake (l. 1916.) Slovenski vojaki, ki so odhajali na bojišče, so si srčno želeli kakega koledarja za leto 1915. Pravili so, da ga v strelskih jarkih silno težko pogrešajo. Žalibog pa že ob Novem letu ni bilo dobiti nobenega koledarja več. Na tisoče slovenskih ojakov mora bit letos brez koledarja! Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je ustregla slovenskim vojakom, ko je oskrbela in izdala za nje poseben »Koledar za leto 1916«, ki izide te dni in sega do meseca septembra 1915 pa do konca leta 1916. Ta koledar pa ni pripraven samo za vojake, ampak bo tudi prav zanimiv, da, celo potreben za njihove domače. V koledarju je namreč cela vrsta praktičnih in času primernih člankov in spisov, katere bodo potrebovali vojaki in njihovi sorodniki doma. Na prvem mestu ima koledar krasno sliko cesarja Franca Jožefa I. kot najvišjega vojskovodje. Vsebinsko koledarja obsega:

Poštni tarif in določbe za vojno pošto; nato sledi članek »Sovražnik pod lastno streho«, ki sviri vojake pred pijančevanjem; dalje je razložena organizacija naše vojske ter vojske stopnje pri moštvu in pri častnikih. Posebno važne pa so te-le razprave: 1. Državne podpore za družine mobiliziranih. 2. Pokojnina za vdove in otroke v vojski padlih vojakov. 3. Podpore zaostalom padlim ali pogrešanim vojakov. 4. Kako je preskrbljeno za vojske invalide in njihove družine. 5. Deželne komisije za oskrbovanje ranjenih vojakov. 6. Odlikovanja za moštvo. 7. Nekatera društva in zavodi, ki podpirajo družine mobiliziranih, ali pa invalide. 8. Kako se piše in pošilja denar vojnim ujetnikom. 9. Kam se je treba obrniti, ako hočeš o kakem vojaku kaj izvedeti. Posebno pa je ta koledar priporočila vreden, ker ima ob koncu 9 raznih vzorcev, kako je treba delati prošnje za razne podpore in pokojnine. Ker je koledar namenjen za krščanske vojake, zato so mu pridejane tudi razne krasne molitve, ki so primerne za vojaka na bojišču, in lepa slika božjega Srca Jezusovega. Koledar ima 80 tiskanih strani in ob koncu še zraven vezanega 48 listov praznega papirja za zapiske. Vezan je v močno platno. K vsakemu iztisu je pridejan 1 svinčnik. Stane pa 1 komad s poštnino vred 1 K, brez poštnine 10 vin. manj. Denar za koledar se naj pošlje naprej in sicer najbolje v znamkah, ker se potem v pismu vsaj lahko napiše, kaj si kdo naroči in na koga naj se pošlje, na poštne nakaznice pa se zdaj ne sme nič pisati; vojaki iz bojišča pa naj pošljejo denar po vojnopoštni nakaznici, ker nimajo znamk pri rokah. Slovenski vojaki! Sežite po svojem koledarju! Znanci in prijatelji! Naročite svojim vojakom ta koledar na bojišče, da jim bo krajši čas. Somišljeniki, sežite pa tudi sami po tem koledarju, ker boste njegove podučne članke potrebovali že zdaj med vojsko, pa tudi pozneje, ko se bo treba potegovati za razne pokojnine in podpore. V koledarju najdete vse potrebno. Koledar se naroča

pod naslovom: »Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroska cesta štev. 5«.

Ij »Povratek morskega roparja«, veliko dramo, delujočo z vsemi iznajdbami kinematografije, bo videti pri vseh predstavah prihodnje nedelje 5. septembra v »Kinu Central« v deželni gledališču. Dejanje je tako zanimivo in napeto, da bo ta predstava vsakega zanimala. Prepričani smo torej, da bo prihodnje nedeljo naše občinstvo zopet v velikem številu pohitelo v deželno gledališče. Kdor si hoče v nedeljah in praznikih privoščiti ceneno in dobro zabavo, naj gre v »Kinu Central« v deželno gledališče. Na praznik v sredo bo zopet nov velezanimiv spored. Predstave v nedeljah in praznikih so ob pol 11. uri dopoldne, ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.

SKRIVALNICA.

Živinče nese vojakom zaželenih živil, a kje je vodnik?

Ravnokar je izšla

Družinska Pratika 1916

s podobo sv. Družine. — Cena izvodu 28 vin.

Dobiva se v vseh trgovinah po Slovenskem. **Zahtevajte jo povsod!**

Tega najboljšega in najcenejšega ljudskega koledarja ne sme manjkati v nobeni slovenski hiši.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, polske orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživljenje in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za doželnost nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912 K 673.250-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147-17. Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

1440

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 25. avgusta: 41, 55, 28, 20, 61.
Dunaj, 28. avgusta: 67, 53, 88, 37, 34.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dob. tni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880, 1 dob. tni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884.

(Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dob. tni listov samo 6 kron 12 zrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron)

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do

4.000 frankov popolnoma zastonj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno:
Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lasna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

Lasna znamka "IKO" najbolj zanesljiva ura.

- Št. 600 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti K 8-40
" 410 Nikel.-anker-Roskopf ura 4-10
" 705 Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče 5-90
" 719 Srebrna rem. ura 7-80
" 720 Srebrna cilind. rem. ura 9-70
" 1450 Bela kovinasta verižica 2-80
" nikelnasta 1-
" 916 Srebrna verižica 3-20
" 89 Double zlata verižica 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustriranem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastonj in poštino prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švic

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Učenca

za kovaško obrt sprejme takoj Andrej Prelog, kovaški mojster, Vrhnika. 1702

Gospodarska Zveza v Ljubljani
posreduje

prodajo sadja

in ga kupuje tudi sama.

Zlasti izbrano, zimsko 1703

namizno sadje

plačuje po najugodnejših cenah.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,

n. a. dež. življ. in rentne, mež. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživljenje in smrt, otroških det. rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838—

Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.227-76

V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah K 432.232-66

Kder smerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavno hitrati za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist obrne da gar. imenovane podružnice.

Prospekti zastonj in poštine prosti.

Sposobni zasopniki se sprejmejo po najugodnejših pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Proti okuženju

ne je treba sedaj še posebno varovati, ker nastopalo vsakojake nalezljive bolezni, kot škrtlatice, kose, osepnice, kolera, legar. — Vseled tega

naj se vporablja

povsod, kjer se take bolezni širijo, dobro razkuzevalno sredstvo, katero naj bude v zalogi v vsakem gospodinjstvu. Najboljše razkuzevalno sredstvo sedanjosti je glasom raziskovanj prof. Löffler, Liebreich, Proskauer, di Vestea, Vas, Pfeifer, Vertun, Pertik i. dr. nedvomno

LYSOFORM

ki je brez duha, nestrupen in cenen in se ga dobi v vsaki lekarni in drožeriji za ceno 90 vin. za izvirno steklenico (zeleno steklo). Učinek Lysiforma je točen in zanesljiv, vsled česar ga zdravniki priporočajo za razkuzevanje boln. postelj, za izpiranje ran, oteklin, frigatorjev in za protiseptično obveze. 1463

Lysiformovo milo

je fino toaletno milo, ki vsebuje Lysiform in učinkuje protiseptično. Vporablja se lahko tudi pri najbolj občutljivi koži, celo pri otrocih. Stori kožo mehko in prožno in razširja jako dober duh. Zadostuje enkratni poskus in bodeš zate vedno vporabljal to izvrstno milo, ki je drago le na videz, pri uporabi pa zdrži dolgo časa. Cena milu znaša K 1-20.

Lysiform s poprovo meto

je močno protiseptična, ustna voda, ki odstranja slab duh in beli zobe in jih varuje. Vporablja se tudi lahko pri kataris vratu, kašlju in nahodu za grgranje po zdravniškem navodilu. Zadošča par kapljic na kupico vode. Izvirna steklenica stane 1 krono 60 vin., na prodaj v vsaki lekarni in drožeriji. — Zanimivo knjigo pod naslovom „Zdravje in razkuzevanje“ pošlje zastonj in poštine prosti

Kemik Hubmann,

referent Lysiformwerke, Dunaj XX., Petraschgasse 4.

Zahtevajte

zastonj in poštine prosti moj glavni cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potrebnih za gospodinjstvo in toaletno, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, c. inhr. dvor-Brux št. 781 (Češko).

Nikelnaste Roskopf-ure K 3-90, 4-20, 5-
Srebrne K 8-40, 9-50. — Nikelnaste budilke K 2-90. Budilke z dvojnimi zvonce K 4-
Pošilja se po povzetju. — Nikak riziko!
Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošl-

5%

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zapletnik, katehet v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorčič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Krlež, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avgust in Zajc, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

